

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 írt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Temetés.

Budapest, március 25.

Ami Tisza Kálmánban isgyaroló volt, viszi azt egy csöndes vonat Geszt felé. Ami Tisza Kálmánban szellem volt, száll az már fölfelé a história magas régióiba. A Geszt felé utazó Tisza Kálmánt csak egy pap bucsuztatta, a história felé szálló generálist az egész nemzet. A temetése egyszerű volt, a törtélemben ujjászületése fősnges.

Ne zavarja a temetés csöndjét. Megáldotta a pap, viszi a vonat, enyhet nyujt neki a geszti családi sirbolt: ilyen csöndben vonult el a nagyhatalmu államférfiu. Az a Tisza Kálmán a családjaé. De a másik Tisza Kálmán, aki mátol fogva igazán az egész nemzeté, sok érzést vált ki ma a magyarságból. Éppen most nehéz elhallgatni, hogy menyire igaza volt s milyen jól ismerte önmagát és nemzetét, mikor a legszenvedélyesebb ostrom közepette mindig elmondotta, hogy a história neki igazságosabb bírāja lesz és akik legjobban támadják, azok fognak neki igazságot szolgáltatni. Ime, csak ellállította szive verését a halál s Tisza Kálmánról már igazságosan, elfogultság nélkül tudnak ítélni még ellenfelei is. Már elismerik tüzes magyarságát, izzó fajszeretétét, hatalmas elméjét, puritán karakterét — pedig... Igen, vérg hajszolták ugyanezt a Tisza Kálmánt és megtagadták még azt is, hogy magyar volna.

Az a Tisza Kálmán, aki most született ujjá a történelemben, jól látta ennek az igazságos változásnak szükségszerű elkövetkezését. Mert ismerte magát, ismerte az embereket és kivált a magyar embert. Tudta, hogy a magyar embert kiveszi igazságos érzéseiből a politika és vakon támad mindenkit, de azt is tudta, hogy ugyanez a magyar ember még sem háládatlan az ő szívében s valamikor megjön az óra, mikor kicsinyesség nélkül belátja igazságtalanságát s ha későn is, de jóvá teszi hibáját. Az élő nagyokhoz nem egyszer volt igazságtalan a magyarság, de mindegyiket kiásta még a feledésből is, ha úgy érezte, hogy a halottnak elégtétellel tartozik. Tisza Kálmán tehát őszinte hittel hirdette, hogy a história igazságosabb bírāja lesz. Már ma, a história munkájának első óráiban tapasztalhatjuk, hogy igaza volt. Már tisztább világításban áll a Tisza Kálmán alakja. S van ebben valami használható tanulság a jelenre és a jövőre is. Jó magyar nemzet, nem az a legerősebb ítélet, mely a legerősebb szavakból van összeróva. Ami legszenvedélyesebb, még nem legigazságosabb. S ha úgy látod, hogy valakit nagyon hevesen támadnak, ne hidd, hogy ez a heves támadás minden időkre igazságos és megérdemelt. Oh, tudtuk mi szenvedélyünkkel előnteni a nagyokat és legnagyobbakat és az utókor mindig igazságosabb volt. Tisza Kálmánt évtizedeken keresztül támadták s most ime egyesült erővel helyezük el súlyos alakját a história csarnokába.

Ami Tisza Kálmánban is gyaroló volt, megpihen a geszti kriptában. Ami benne szellem volt: most is él, most is tanít, most is elmélyedésre kész. A testét temettük, szellemének szavát egyre halljuk...

A ravatal.

Országos nagy részvét kísérte ma utolsó útjára az új Magyarország egyik legnagyobb fiát, Tisza Kálmánt. Egyszerű és puritán életéhez hasonlóan

nemesen egyszerű volt a temetés is. Valóságos népvándorlás indult ma reggel a Sándor-utca, a gróf Degenfeld-palotához, melynek második emeleti nagyszobájában feküdt ravatalon a nagy államférfiu. A ravatalos termet ma délelött tíz órakor nyitották meg a nagyközönség számára, mely nagy tömegekben záródott a palotába. A palota előtt egy szakasz gyalogos és lovasrendőr tartotta fönn a rendet. A Sándor-utcaon a közönség várakozott s a rendőrség százával eresztette be a résztvevőket, akik között ott voltak közéletünk kitűnőségei: miniszterek, főrendek, képviselők, magasrangú tisztviselők és a vidéki küldöttségek tagjai, akik magukkal hozták és oszdonbent letették koszuorukat a ravatalra. Nagy számban jöttek az erdélyi ev. ref. egyházkerület küldöttei, kollégiumi tanárok, református papok, presbiterek, akik báró Bánffy Dezső főudvarmester, főgondnok vezetésével díszes babérszuszorut tettek a ravatalra. A ravatalos terem egyszerűen komor gyászpompájával megindító benyomást tett. A sötétszürke, zárt szarkofágon egyetlen koszuor feküdt, a gyászoló özvegyé, Degenfeld Ilona grófné. Fehér selyemszalagján semmiféle fölírás.

A koporsó lábánál két bitorványok egészen elborították Tisza Kálmán rendjelei és kitüntetései. A szarkofágnál az Entrepriise-intézet díszruhás őrei és a Tisza-család szolgái állottak őrséget. A koszuor szinte özönével érkeztek s nemsokára a ravatalos terem, hanem három más terem és az előcsarnok is megtelt velök. Harmadfél óra alatt közel harmincezer ember tekintette meg a ravatalt, melyet déli félegykor lezártak, hogy megtegyék az utolsó előkészületeket a temetésre, illetőleg gyászszertartásra.

A temetés.

Meglehető egyszerűséggel ment végbe Tisza Kálmán temetése. Három órára volt kitéve a gyászszertartás, de már jóval előbb sűrűn hullámozott a nép a Sándor-utcaon és az odavezető utakon. A Sándor-utcai gyászház előtt minden ember mellett áll; a házak ablakai benépesültek, minden szem a Degenfeld-palota kapuja felé tekint, melyen keresztül még az előkelőségek is csak nagynehezen tudtak bejutni. Tisza Kálmán meggyéjének, Bihar vármegye küldöttségének is már csak az utóca jny hely. Ott állanak fedetlen fővel, számszerint mintegy százán, ur, paraszt felváltva, egymás mellett, szívükben igaz fájdalommal. És az ő csoportjukba kerülnek azok az előkelő fővárosi polgárok, főrendek és képviselők, akik már nem térnek el a palotában. Fenn az emeleten szinte veszedelmes a tolongás. Magába a ravatalos terembe csak kevesen juthatnak be. Miniszterek, főrendek, képviselők és egyéb nagy urak a folyosón állanak és onnan nézik végig az egész szertartást.

A fekete drapériás baldachin alatt elhelyezett koporsónál áll ő felsége a király képviselője: gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, fekete díszmagyarban. Jobbra tőle Széll Kálmán miniszterelnök, gróf Csáky Albin a főrendiház, gróf Apponyi Albert a képviselőház elnöke és Lobkovits herceg hadtestparancsnok. Továbbá azok a miniszterek, akik bejuthattak a ravatal mellé: báró Fejérváry Géza, Darányi Ignác, Horánszky Nándor, Cseh Ervin.

A református egyházak küldötteinek is jutott hely az érokoporsó körül; ott állanak talárjuk alatt, fekete zsinóros atillájukban.

Eljőttek még a temetésre: Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, báró Eötvös Loránd, az Akadémia elnöke, Kállay Béni közös pénzügyminiszter, a közös kormány képviselőiben, gróf Khuen-Héderváry Károly horvát bán, báró Bánffy Dezső főudvarmester, gróf Bánffy György főajtónálló-mester, gróf Csekonics Endre tárnokmester, Lobkovits Rudolf herceg hadtestparancsnok, Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke, Vörösmarty Béla, a Kuria másodelnöke, Hammersberg Jenő koronaügysz. Perczel Dezső, gróf Szapáry Gyula, Fabiny Teofil, gr. Andrássy Gyula, Erdélyi Sándor Hieronymus Károly, gr. Teleki Géza és Jospovich Imre volt miniszterek, Rohonczy György, br. Máriássy János, Ghyicz Béla, Zoltán Elek és Durrmann altábornagyok, Gromon Dezső, Turkovich József, Zsilinszky Mihály, Nemeskürti Kiss Pál, Gulner Gyula, Széll Ignác, Nagy Ferenc, Bernáth Géza és Mohay Sándor államtitkárok, Szász Károly református és Zelenka Pál evangélikus püspök, Ferenczy Albert, Láng Lajos, Taltán Béla, gróf Zichy

Jenő, báró Nopcsa Elek gróf Baththyány Lajos, Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Gyulai Pál, gróf Eszterházy Miklós Móric, gróf Andrássy Tivadar, gróf Andrássy Géza, gróf Andrássy Sándor, gróf Majláth Géza, gróf Károlyi György, Orgrófi Pallavicini Ede, báró Üchtritz Zsigmond, Teleki József és Domokos gróciok, báró Révay Gyula, gróf Eszterházy Mihály, Karácsonyi Aladár és Jenő gróciok, Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, Falk Miksa, Emich Gusztáv, Ludwigh Gyula a magy. kir. államvasutak elnök-igazgatója, Hanvay Sándor ker. elöljáró, Berzák Árpád Molnár Viktor, Beöthy Zsolt, Sélley Sándor, Bemczky Ferenc főispán, Kornfeld Zsigmond, Than Károly, és Ráth György főrendiházi tagok, Ráth Péter és Konkoly-Thege Miklós udvari tanácsosok, Vécsey Tamás, a tudományegyetem, Ilosvay Lajos a műegyetem és Hutivay Ferenc az állatorvosi főiskola rektora, Barabás Béla, Bartha Ödön, Heltai Ferenc, Münnich Aurél, Révai Mór, Szivák Imre, Bolgár Ferenc orsz. képviselők, Biharvármegye küldöttsége, Beöthy főispán, Nagyvárad város, Rimler Károly polgármester, a debreczeni szabadelvűpárté gróf Degenfeld és Simonffy volt polgármester, Szeged városé László Gyula h. polgármester, Polczner és Lázár orsz. képviselők, Jász-Nagykun-Szolnokmegye Lippich Gusztáv főispán vezetésével jelent meg. Képviselte magát csetei Herczog Pé errel az élén a Lipótvárosi Kaszinó és a főváros valamennyi szabadelvűpárti köre.

A szertartás pont három órakor kezdődött, amikor az Opera énekara rázendítette a *Krisztus az én Életem* kezdetű szoltárt. Erre Antal Gábor dunántúli evangélikus református püspök pedig megható gyászbeszédet mondott. Beszéde így hangzik:

(A gyászbeszéd.)

Mély gyászra hívott és résztvevő tisztelt gyülekezet!

Szomorú meghatótság ül az arcon, e gyászkoporsó mellett. A fájdalom érzése remegtet meg széles e hazában milliók szívét. Csendes sóhajokban épp úgy, mint a fájdalom elemből megnyilatkozásában hallani lehet a nagy vesztésen kesergő próféta szavait: „Meggzúnt a mi szivünk vidámsága. Siralomra fordult a mi örömlünk, lehellott, a mi fejünk koronája. O j nekünk!” A nemzeti közélet mély fájdalomnak és bánatának ez őszinte megnyilatkozása azt jelzi, hogy bevégeződött egy magas előkért kiartó munkában, szigorú kötelességérzettel. Isten dicsőségére s a haza javára áldásosan tolytatott, a nemzetnek és a királynak, az egyháznak és a családnak egyaránt drága és becses élet. Hosszabb betegség után, melynek tartama alatt annyi sztv remegtet és aggdótt e drága életnek megmaradásáért, a mindezekfelett szabadon uralkodóbb len Tisza Kálmán által végzéséből, a haza fíának, Tisza Kálmánnak nemes lelke, amely porhüvelyében isteni eredetű vála megtért Istenéhez, aki adta volt azt. Eltávozott tőlünk a nagy, nemes lélek, hagyván maga után tátongól ürességet a magyar haza nemzeti és egyházi közéletében és az ő nemes szívéhez változhatatlan kötelekkel kapcsoló családi körben. Ami előbb sörög aggdalom érzését keltette milliók szívében, isten kitűrkészhetetlen végzéséből szomorú valóságáá vált.

Tisza Kálmán, a haza nagy fia, a magyar nemzeti és állami életnek évtizedek óta legmagasabban kiemelkedett jellegzetes alakja. Magyarországnak 15 éven keresztül volt miniszterelnöke, koronás apostoli királyunk ő felségének, azon időn túl is mindenkor hű tanácsosa, a Magyar Tudományok Akadémia igazgatója és tiszteletbeli tagja, a magyarországi ev. ref. egyetemes konventnek, a Baldácsy protestáns alapítvány kerelő-bizottságának elnöke, a dunántúli ev. ref. kerület főgondnoka, a kiváló családú, a szertartemelő jó férj, a gondos családapa nincs többé.

Az ő földi küzdelme megzúnt. Átadott "az örökévalósnágnak. Az a lelkiismeretes és áldásos eredményű munkásság, melyet ő annyi fontos közügy szolgáltatában több mint négy évtizeden keresztül kifejtett, indokolja a nagy közbanatot az ő elvesztése felett, melynek csak a kesergő próféta szavai adhatunk illő kifejezést: „Meggzúnt a mi szivünk öröme! Siralomra fordult a mi vidámságunk. Leesett a mi fejünk koronája. Jaj nekünk!”

Méltán őlt gyászt a magyar nemzet és koronás királya, Tisza Kálmán, a haza nagy fia koporsója mellett. Az ő nagy szolgálatait, melyeket a hazának tett, az igazságos történelem fogja méltányolni. Annak élébe vágni tiltja az idő és az alkalom.

De nem szabad hogy kiessenek a hazafiak általános köztudatából a nemzeti közéletnek azon nagy jelentőségű tényei, melyek nemzetünk újabb történetében Tisza Kálmán nevéhez és munkásságához fűződnek. A haza jogaiért, alkotmányáért, szabadságáért ott küzdött ő már kora ifjúságában, a hősközött első sorban, az önkényuralom által le nem döntött azon erődben, a protestáns egy-

ház önkormányzati szervezetében, melynek védelméért kezelt fogtak akkor a nemzet hazafias érzésű összesurai, melynek megmentésével kezdődött meg a nemzet erejét lenyújtó erőszak megtörése. A nemzet azonban alig szabadult az önkényuralom hatalmából, mint egykoron Izrael népe, amikor maga előtt találta az anyagi tönkremenés és eladósodás Vöröstengerét — mely a nemzetet elnyelő szűköslegének kopár pusztaságát. Majdnem kétségbeesítő helyzetre állította az isteni gondviselés, mint egykor Mózes, vezérül a nemzet élére Tisza Kálmán. O keresztülvitte a nemzetet azon elnyelőseggel tenger árjain és az éhenhalással fenyegető kopár pusztaságon.

Ezután vázolta Tisza Kálmán államférfi, a társadalmi és egyházi téren szerzett halhatatlan érdemeit, példás családi életét és beszédét így végezte:

Fájdalom, hogy még ebben a megmérhetetlen pereokban sincs a földi életben sem fenntartó erő, ime el kelle szakadni a legedvesebb köteleknek is, amely boldogultat a földi élethez fűzte. Hiába fohászokodott a kétségbeesítő pillanatban a drága életért aggódó szeretet: hallgass meg óh Isten az én kiáltásomat, figyelmezzél az én könyörgésemre, a föld határáról kiállok hozzád az én szívem keserűségében, az Ur az ő végére mehelten tanácsában másként határozott, az ő hű szolgáját a földi szenvedésektől megváltotta, de az ő szereteteit mély gyászba borította.

Oh de higgyetek, szomorodott felek, az Ur Jézus azon ígéretének, hogy az Isten jó és nem kísért bennünket feljebb, mint elszenvetjük, a fájó szívvel megjelöl az ő mennyei vizsgálatával. Ti nektek is nyújtja az ő vizsgálatát az ő szent ígében, hogy ne keseregjétek felettük, mint akiknek reménységük nincsen, mert biztat az Ur szent ígében, hogy ha a mi földi házunknak hajléka elromol, épületünk leszen Istenből, mennyben. Nem tudnátok-e bár megőrt és fájó szívvel megnyugodni az Ur akaratán, amelyen az elköltözött mély vallásos lelkületű, immár megdicsőült férfi mindig megnyugodott.

Hisz, aki úgy mint a ti elköltözött kedvesetek mindig tisztában van Istenével és saját lelkiismeretével, aki az ő törvényét és akaratát tiszteletben tartva tűzi ki nagy, nemzetekre és nemzedékekre kiható céljait, aki nagy sikerrel nem magának hanem az isteni kegyelemnek tulajdonította, annak nemes példája a nagy keserűségben is igaz vizsgálatokra szolgálhat nektek, mert ez azt tanítja, ha élünk, az Urnak élünk, ha meghalunk, az Urban halunk meg, akár éljünk azért, akár meghalunk, mindenkör az Uréi vagyunk.

Ő elköltözött a földről, de ti nem vesztítettétek el őt örökre, ama jobb házában, ahoá ő költözött, ahoá az Ur Jézus érdemében bízva, mindnyájan eljutni reménylünk, ismét látni, ismét ölelni fogjátok őt, sőt ha az ő szeretett gyermekeiben és unokáiban és maradékaiban az erős hazaszeretet, az a törhetetlen magyar fajszeretet, az az elfogultatlan vallásosság fog élni, ami ő benne élt és őt sok mások felett nagygyá tette, akkor ő szellemileg is így fog élni az általa annyira szeretett családban. Ezért színjétek szíveink fájalmá, bocsássátok el a kedves halottat áldáskívánnással nagy utárra, mondjátok áldást hamvaira és az Ur végzésén megnyugodva egyesítsetek fájdalmatokkal a család ősi érnét képező mély vallásossággal e szavakban: Az Ur adta, az Ur el is vette, áldott legyen szent neve érette, Amen.

Indulj nagy utadra megdicsőült nagy halottunk, akinek a család földi dicsőség helyett Isten kegyelméből és a Jézus érdemeitől mennyi dicsőség jutott már osztályrészed. Nagy érdemed, melyeket a haza és egyház ügyei körül lelkiismeretes kötelességteljesítéssel szerzettél, nem lesznek az enyészett martaléka, sírod felett a nemzet, az egyház tisztelete, kegyelete és az elölyghatatlan családi szeretet fog állandóan virrasztani. Amit a föld elismerést, méltánylást és kegyeletet nagy érdemeidért nyújthat, azt megadja az igazságos törvényem, és kedveseid szeretete, de teljessé teszi azt megdicsőült lelkednek az igazságos és könyörüölő Isten az örök élet és boldogság hervadhatatlan koronájával. Amen.

A gyönyörű beszéd mély hatást tett a jelenvőltakra.

Azután Szél Kálmán, nagy-szalontai esperes költői lendületű és magas szárnyalású imát mondott, amelyet következő fenséges szavakkal fejezett be:

Könnyei között, a fájdalom meleg könnyei között válnak meg föld és kiserünk el utolsó utadon, dicsőült halottunk! Hetvenkét esztendőre terjedt, hosszú áldásos földi életetben mintaképe voltál a családdal, vallásod és egyházad, hazád és nemzeted iránti igaz hűségnek, nemes példáját adtad a kötelesség buzgó és lelkiismeretes teljesítéséhez. Azért siratjuk koporsód felett az isteni lélek fölemelő szavát: tudom a cselekedeteket, fáradságodat, türesemet; te, ki ezzel megierheltté és elszenvetted, az én szavammal munkálkodtál, és el nem fáradtál; semmit se félt azoktól; légy türe a halálig, és nekem adom az élet koronáját. (Isten II. 2. 8. 10.) Dicsőült halottunk, te hívó voltál a halálig; menj azért és élj az örök élet jutalmával. Amen.

Az énekkar a *Mély búszke az ember, míg él* kezdetű zsoltárt énekelte el, mire a gyászszertás véget ért. A gyászoló közönség lassan szőjjelozott, míg a ravatalos-teremben az Entreprise-intézet emberei megtették a készületeket az utolsó utra.

(A geszti temetés.)

Délután 4/5 órakor kezdődik a koszorukat szállítani a vasuthoz az Entreprise kocsijai. Három kocsi teljesen meglett koszorúval. A kocsikat elől és hátul diszbe öltözött lovasrendőrök kísérték az Eszterházy-utóan ki a Kerepesi-utra egészen a pályaházig. A keleti pályaudvarba kísérve, két teherkocsiba helyezték a koszorukat. A halottat vívő kocsiba a család kivánsága szerint csak a családi és rokoni koszorukat helyezték el, oda tették azonkívül a miniszterelnök, a miniszterelnökség és báró Fejérváry koszorúját; a bizalmasok koszorúit a halottas-kocsi körül akasztották.

A halottas-kocsin a következő felírás volt: *Hulla 608. számú vonattal — Budapest, keleti pályaudvar — Szalonta-Csabán át. A kocsinak száma V. B. 9018.*

A halottat vívő kocsi 6 óra 40 perokor indult el a gyászszobából a főherceg Sándor-utóan keresztül. A kocsit Tisza István és Kálmán grófok kísérték. A pályaudvaron a rend fenntartásáról Pavlik főfelügyelő gondoskodott száz rendőrrel. Az egy méter magas faladát, mely a holttestet tartalmazta, 8 államvasuti podgyászhorád vette karba és vitte a 608. számú kocsiba. Az utolsó intézkedéseket Tisza István és Kálmán grófok tették meg, személyesen megnézték, vajjon rendelkezéseik végrehajthatók-e, gróf Tisza István még elrendelte, hogy az országgyűlés nagy koszorúja a halott koporsója fölé helyeztesse.

Midőn a vonaton elhelyezték a koporsót, Lachnit felügyelő és Angyal rakfőnök beöltözték a kocsit s jelentették gróf Tiszának, hogy minden rendben van. Tisza megköszönte fáradozásukat s azt a kérését fejezte ki, hogy este, ha az egész család visszajön, a miniszteri várótermet nyissák ki részükre. A gyászoló család számára két kocsi csatoltak a vonathoz. A vonat elindulásig négy rendőr állt őrséget a kocsi előtt.

A képviselőház küldöttségét vívő különvonat ma este 11 órakor indult el a keleti pályaudvarról. A küldöttség Tallán Béla alelnök vezetésével Bernáth Béla, Bonca Miklós, Csávossy Béla, Dókus Ernő, gróf Forgách Antal, Gromon Dezső államtitkár, Halász Zsigmond, Helai Ferenc, nemeskéri Kiss Pál államtitkár, Kristóffy József, Kubinyi György, Münnich Aurél, Nagy Sándor, Nyegre László, Orley Kálmán, gróf Pejacsevics Tódor, Perczel Dezső, Rónay János, Telegdy József, Vörös László, Werner Gyula, Wolfner Tivadar országgyűlési képviselők áll. A küldöttséget Farikas János képviselőházi terebiztos kíséri.

Ugyanezen a vonaton indultak a főrendiház részéről Benicsky Ferenc pestmegyei főispán, báró Bohus Zsigmond, gróf Teleki József, gróf Teleki László, gróf Teleki Tibor, gróf Viggayó Ferenc főrendiházi tagok, és Nagy István főrendiházi elnöki titkár; a miniszterelnökség részéről: Tarkovich József államtitkár, Barkasy Géza miniszteri tanácsos és Huszár Adólf királyi tanácsos, segédhivatali főigazgató; a belügyminisztérium részéről: Gulner Gyula és Széll Ignác államtitkár, Sélley Sándor és Némethy Károly miniszteri tanácsosok, a pénzügyminisztérium részéről: Gräzenstein Béla államtitkár, Popovich Sándor miniszteri tanácsos és Benedykt Béla osztálytanácsos; Pest-megye részéről: Benicsky Lajos alispán, Tahy István főszolgabíró s egy 15 tagból álló egyházi küldöttség.

A részvét.

Ma délben megjelentek a halottas házban az erdélyi református egyházkerület képviselőiben báró Bánffy Dezső egyházkerületi főgondnok, Bartók György erdélyi református püspök, gróf Bánffy György, báró Kemény Kálmán, Zeyk Dániel, Simó Lajos, gróf Bethlen Ödön, gróf Bethlen Pál. Nevükben Bartók György püspök körülbelül a következő szavakat inyezte gróf Tisza Istvánhoz, midőn az egyházkerület hatalmas koszorúját letette a ravatalra:

Az a nagy csapás, amely méltóságodnak családját érte, vesztesége nemcsak az egész nemzetnek, hanem vesztesége a magyar protestantizmusnak s az erdélyi ref. kerületnek is, melynek minden részéből azért jöttünk, hogy ebben a gyászban ószinte lélekkel részt vegyünk és a kegyelmeitek jelöljé ezt a koszorút a megdicsőült koporsóháza letegyük. De nemcsak gratulálni jöttünk, hanem eljöttünk azért is, hogy abból a szent örökségből, amelyet a megboldogult szelleme maga után hagyott, magunknak részt kérjünk. A megboldogultnak egész élete egyházának volt szentelve, és mi ennek a férfinak emlékéit mélyen szívünkbe fogjuk zárni, hogy nemes példájából lekedesedj mértve, szorgalmassunk egyházunknak s terjesztjük azokat az eszméket, melyeket ő számunkra kijelölt. Fogadjátok méltóságod ószinte részvételünket s legyen kegyes az egész családunk az erdélyi ref. egyházkerület részvétét kifejezni.

Erre gróf Tisza István így felelt:

— Fogadjátok részvételüket leghealásabb köszönetem. Tolmácsolni fogom ezt anyámnak és családomnak. Kerem, ne várjanak tőlem e pillanatban beszédet, még egyszer igen köszönöm részvételüket.

Prinetti olasz külügyminiszter Confalonieri konzul által Széll Kálmán miniszterelnöknek részvétét fejezte ki Tisza Kálmán elhunytá alkalmából.

Továbbá a Triestyi Magyar Kör Széll Kálmán miniszterelnökhöz a következő sürgönyt intézte:

„Hazánk nagy fia, Tisza Kálmán elhunytával bennünk ért nagy gyászhoz legmélyebb részvétünket fejezzük ki.“

A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete ma délelőtt Helai Ferenc alelnök elnöklésével ülést tartott, amelyen a napirend előtt az elnök meleg szavakban adott kifejezést az intézet gyászának a haza nagy halottja: Tisza Kálmán elhunytá felett. A megboldogult a nyugdíjintézetnek egyik legnagyobb jótévője volt és az intézet tőkéjének gyarapodása sokat köszönhet az ő kormányának. Az igazgatóság gyászának és részvételének a mai ülés jegyzőkönyvében adott kifejezést és az elhunyt államférfi özvegyéhez a következő részvétiratot intézte:

Nagyméltóságú Asszonyunk! A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete mély megilletődéssel vesz részt Nagyméltóságod és családjának gyászában, mely feledhetlen írtje, Tisza Kálmán elhunytával a hazát is érte. A megboldogult intézetünk egyik legnagyobb jótévője volt, kinek emlékéit hálás kegyelettel zárja szívébe intézetünk minden tagja. Fogadjátok Nagyméltóságú Asszonyunk igaz részvételünk kifejezését. Kelt Budapest, a Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete igazgatóságának 1902. évi március hó 25-ikén tartott üléséből.

Fekete Ignác, titkár. Helai Ferenc, alelnök.

Vilmos császár részvéte.

A német császár Eulenburg herceg német nagykövet útján a következő részvétáviratot intézte Tisza Istvánhoz:

Ő felsége a német császár, legkegyelmesebb uram, megbízott, hogy méltóságodnak kifejezzem legcsintébb részvétét ama súlyos veszteség felett, amelyet méltóságod szenvedett. Ő felsége méltányolja azokat a nagy szolgálatokat, amelyeket a megboldogult hazájának tett és ebben magasatos vigaszt lát fiait és hátramaradtai számára.

Eulenburg herceg, német nagykövet.

Mint Berlinből táviratozzák, Vilmos német császár ma délelőtt 9 órakor meglátogatta Szegény-Marich osztrák és magyar nagykövetet és Tisza Kálmán elhunytá felett érzett ószinte részvétét fejezte ki előtte.

Széll Kálmán miniszterelnök ma a következő táviratot kapta Berlinből:

A német császár ő felsége ma reggel meglátogatt és felkért, hogy Tisza Kálmán halála alkalmából úgy a m. kir. kormánytól, mint az elhunyt rokonainál legcsintébb részvétét tolmácsoljam. Midőn ezen magas megbízásnak ezennel eleget teszek, arra kérem tiszteletteljesen Nagyméltóságodat, hogy ő felsége ezen részvétnyilvánítását az elhunyt özvegyének és fiainak is tudomására hozni méltóztatassék.

Szegény-Marich László.

A hivatalos lap gyászja.

A hivatalos lap nem hivatalos részében ma hosszú cikket közöl Tisza Kálmánról. A cikkből adjuk a következőket:

Borosjenői Tisza Kálmán,

Magyarország nagytekintélyű, kimagasló államférfia, ő felségének 1880 óta valóságos belső titkos tanácsosa, a Szent István-rend nagykeresztosa, az országgyűlések képviselőházainak 1861 óta folyvást oszlopos tagja, 1875-től fogva pedig tizenöt esztendőn át a magyar kir. kormány elnöke s az általa megteremtett szabadpártjának, mint többségnek nagyerőlyű vezére, a donántuli ev. ref. egyházkerület példás hitbuzgósága főgondnoka, a Magyar Tudományos Akadémia igazgatója és tiszteleti tagja, hosszú betegkedés és több napig tartó kínos halálása után vasárnap, március 23-dikán, reggel 7 óra 5 perokor, környezve ritka bensőségekben élő családjának tagjaitól, életének 72-ik esztendejében elhalálozott.

Az ő alkotó tevékenységben, a nemzeti erősödés és szabadelvűség kitartó szolgálatában, közügyeink bölcs vezetésében nevezetesen vált életét és közteljesességét, valamint a magán- és családi életben mintául szolgálható erényeit, patriarcalis egyszerűségű és tisztaszógi természetét, nem a pártbaroktól igyult, vagy a közgyász nyomasztó hatása alatt álló napikronika volt és van hivatala hűn és tárgyiasan jelezni, hanem az a történetírásnak lesz komoly fűladata, mely őt bizonyára a nemzeti nagy alakok, a legmagyarabb érzelmetű hazafiai és leg-tiszteletreméltóbb igaz emberek lényes polcára fogja emelni, azok közé, kik mély beállással nehez időkben teljesítették a haza iránti kötelességeiket, nem kedvetlenedve el sem a pártbarok folyása

közben ellene támadt vádaktól, sem a felizgruit utcai tömeg zajongásaitól. Hazájáért tudta tűrni a legkiméletlenebb ócsárlásokat a vizgatást talált királyának bizodalmban, elvtársainak politikai hűségében, barátainak rajongó szeretetében, öntudatának és a boldogító otthonnak meleg vigaszában.

A hivatalos lap ezután behatárolt ismerteti Tisza Kálmán működését, majd így folytatja:

Az elhunytat holnap, 27-ikén, délelőtt 10 órákor helyezik örök nyugalomra a családi sírban az ösök koporsói melé. Bizonyára a legőszintűbb bánat s a hazafiai és emberi erények iránti hódolat fog nyilvánulni e gyásznapon. A porlandó hamvak rövid idő alatt el fognak enyészni, de Tisza Kálmán erős magyarázati hűségének, bölcsességével párosult nagy elméjének, tiszta jellemének s ezekből sarjadzott érdemeinek emlékezte nem enyészhetik el soha. Híven meg fogja őrizni azt a hálás nemzet kegyelme!

KÜLFÖLD.

A délafrikai szabadságharc.

— A Budapesti Napló táviratai. —

London, március 25.

A Daily Chronicle értesülése szerint a transvaali kormány tagjai és Kitchener között folyó tárgyalások alatt az ellenségességekkel teljesen szüneteltek, vagyis az angol csapatok minden támadó hadmozdulatot félbehagytak De Wet, Delarey és Botha ellen, míg a három boer vezér állítólag beleegyezett abba, hogy fegyverszünetet tart és addig, míg a boer megbízottak vissza nem térnek a boer csapatokhoz, támadó hadműveletet nem végeznek. Ezzel szemben a Daily Mail arról értesül, hogy fegyverszünetről szó sincs és a hadműveleteket, amelyeket Delarey ellen nemrég megkezdtek, erőlyesen és félbeszakítás nélkül folytatják.

London, március 25.

A Reuter-ügynökség jelenti Wolwehoekből 23-iki kelettel: Kitchener engedelmével Schalk-Burger, Mayer Lukács és Vandervelde, akik Transvaal kormányát alkotják, tegnap különvonattal Balmoralból Oranjoba mentek és onnan ma délelőtt hat brit törzéstisz társaságában folytatták utjukat Kroonstad felé. Híre jár, hogy a boer megbízottak az általános meghódolás mellett vannak, hogy a háborúnak vége legyen.

London, március 25.

A boer vezérférfiaknak Balmoralból Fokvárosba való utazásáról újabbán a következők részleteket jelentik: Marker kapitány, Kitchener szárnysegéde négy vezérkari tiszttel elkísérte a boer vezéreket különvonaton. Schalk-Burgernek és Steynnek tanácskozásáról e héten aligha jön hivatalos jelentés. Hír szerint Kitchener elfogadta a boeroknak azt az ajánlatát, hogy a békétárgyalások idejére rendeljék el a fegyverszünetet. Azonban ez még megerősítésre szorul. Katonai körökben helytelennek tartják a későbbi hadműveletekre nézve a fegyverszünetet.

Amsterdam, március 25.

Krüger környezete kijelenti, hogy alaptalan az a hír, mintha a transvaali kormány tagjainak utazása Krügeret kínosan lepte volna meg. Az elnököt erről a lépésről jó előre értesítették és különben is a transvaali kormány e részben előzetesen megállapodott az európai boer delegátusokkal.

A helyzet ma úgy áll, hogy Edvárd király határozottan kívánja a békét és kész engedményeket tenni a boerok javára. Wolsley messze-menő felhatalmazást kapott és megbízatása van arra is, hogy a transvaali kormányval közvetlenül tárgyaljon. Ez attól függ, vajjon a jövő héten be fogják-e szüntetni az ellenségességet.

Hága, március 25.

Krüger a következő békefeltételeket tartja a boerok részéről elfogadhatónak: Teljes függetlenség a boer államokban Angolország fennhatósága alatt, amnesztia az afrikandereknek, a számkivetésekről és elkobzásról szóló rendeletek visszavonása, végül kárpótlás a farmok elpusztításáért.

London, március 25.

Az összes reggeli lapok, állítólag félhivatalos sugalmazás következtében, higgadtan ítélik meg Schalk-Burger kezdeményezését, szinte egykedvűséget figyelmen kívül hagyva, mintha biztos tudatban volnának az angol fegyverek győzelmének.

A Standard többek között így ír: Bármit fognak is ajánlani a boerok, Anglia meg fogja azt fontolni és helyre fogja állítani a békét, még a boerok ellenére is.

A Times kétségét fejezi ki az iránt, hogy a boerok elfogadható feltételeket fogjanak ajánlani.

A Daily Mail szerint a tárgyalások sikere kizárólag De Wet és Steyn józan ítéletétől függ.

Általános az a vélemény a sajtóban, hogy a Schalk-Burgernek adott engedély volt a válasz Angolország részéről a holland kormány békeközlésére.

London, március 25.

Kitchener jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Az egyes csapattevék érkezett jelentések szerint a múlt héten esett 5, fogságba esett 95 és megadta magát 63 boer. Lybenbergdalban három ágyut találtak, amely Dixon ezredesé volt. Egy ellenséges csapat, amely mintegy 200 emberből áll, Fokföld központi tartományában van. Fouché a Camdeboo-hegyek között rejtőzködik, ahol az üldözés nagyon nehéz. Oranje északkeleti részében az angol csapatok tovább is szorongatják az ellenséget, amely most egészen kis csapatokra oszlott fel.

Pretória, március 25.

Milner kormányzó proklamációt bocsátott ki, amelylyel állandó rendőrsapatokat szervez Oranje városában.

HIREK.

Budapest, március 25.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Március 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Szell Kálmán miniszterelnök, ugys mint vezérigazgató, csütörtökön, e hó 27-én nem ad kihallgatást. — Dr. Pósz Sándor igazságügyminiszter az e heti kihallgatást csütörtökön nem tartja meg.

— A holland királynő állapota. Hivatalos hágai jelentés szerint Vilma királynő egészségi állapota ez idő szerint kielégítő. Orvosa mindazonáltal azt a véleményét fejezte ki, hogy a királynőnek egészsége érdekében kerülnie kell minden nagyobb megerőltetést. A királynő ennél fogva lemondott a minden évben szokásos látogatásáról Amsterdamban városában.

— Kitüntetések. A király a személye körüli magyar miniszter előterjesztése folytán Apór Irma báróné, a brünni „Maria Schul” nemesi hágyalapítvány tiszteletbeli hölgye. brixeni lakosnak a közjótársaság terén szerzett érdemei elismerésül a második osztályú Erzsébet-rendet, dr. Kalchrenner Hugó, Gömör-Kishont vármegyei tiszteletbeli tiszti orvos és szász-köbörgothal hercegi uradalmi orvosnak, a közegészségügy terén kifejtett sok évi működése elismerésül a Ferenc-József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— A spanyol király koronázása. Madrid városában is koronázás lesz nemokára s a város nagyban készül arra az ünnepségre, amelynek keretében a nagykorúvá lett XIII. Alfonz király fejére illeszti a koronát. A városi tanács már közzé is tette a koronázás programját. Mindenekelőtt 20.000 pezetaft lognak a szegények között szétosztani. A Retiro-parkban szevillai vásár-t rendeznek pompás sátrakkal, amelyekben arisztokrata családok, előkelő klubok tagjai, vidéki küldötségek stb. fognak letelepedni. Néhány száz táncos és táncosnő fogja festői öltözkében a vásárokat szórakoztatni. A város egy részét oszlopokkal és diadalmakkal ékítik, Kolumbusz Kristóf óriási szobrát kétezer elektromos lámpával világítják ki, a Puerta de Alcalá hatalmas méreteit gázlámpák sora fogja jelezni a sötétben. A hippodromban mindenféle versenyek lesznek. A madridi helyőrség lakýásmenetel és középkori lovagjátékokat rendez. Bika-viadalok is lesznek természetesen. A fiatal király díszszemlét tart egy 35.000 fős sereg fölött. Amerika latin államai az ünnepségeken fényes küldötségekkel képviselítetik magukat. Az ünnepségek május 12-étől május 16-áig fognak tartani.

— Ebner Jánosné kitüntetése. Ma délelőtt nyújtották át ünnepesen dr. Ebner Jánosné urnőnek a koronás arany érdemkeresztet, amelyet őfelsége a király a közjótársaság terén szerzett érdemei méltánylásul adományozott neki. Erre az alkalomra díszes közönség gyülekezett össze a VIII. kerületi előjáróság dísztermében. Ott voltak: Márkus József főpolgármester, Berzevics Albert, a kerületi iskola igazgatók, s számos előkelő urinő. Az ünnepséget iskolás leánykák éneke nyitotta meg, aztán Márkus József főpolgármester szép beszédben méltatta Ebner Jánosné érdemeit s a közönség leles eljónzése közben tüzte föl a koronás arany érdemkeresztet. Berzevics Albert Ebnernének különösen mint a Józsefvárosi Jótékony-Nőegyesület elnöknőjének áldásos tevékenységét magasztalta. Dr. Havass Rezső pedig azt emelte ki, hogy a most kitüntetett urnő a legbuzgóbb és ünneláldozóbb támogatója a kerületbeli népkönyvha és foglalkoztató-műhely ügyének. Végül egy kis leányka mondott azoknak a gyermekeknek nevében hálás köszönetet Ebnernének, akiket az ő buzgólkodása révén látnak el évről-évre ruházzal.

— Új kamarás. A király Kállay Frigyes hadnagynak a III. Frigyes Vilmos Poroszország király

10. sz. huszárezrednél a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— A belga király a játékbankokért. Rög tart már a küzdelem Belgiumban a játékbankok ellen s hosszas huzavona után a belga képviselőház végre törvényt hozott a játékbankok beszüntetésére. Most meglepő hír érkezett. A Hamburgische Corr.-nak jelentik ugyanis Brüsszelből, hogy Leopold belga király a belga törvényhozás által a játékbankok eltiltásáról hozott törvényt szentesítést megtagadta. Ennek következtében a játékbankok eltiltásáról szóló új törvény nem lép életbe.

— A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézte ma délelőtt igazgatósági ülést tartott. A napirend során Fekete Ignác titkár bejelentette, hogy Wodianer Arthur kir. tanácsos, mint a Lampel Róbert os. és kir. udvari könyvkereskedő (Wodianer F. és Fia cég) kiadásában megjelenő Remekírók Képes Könyvtára után tett 5000 K. alapítványt, amely a kötetek megjelenése arányában lesz befizetendő és amelyből első részletként 700 K. már be is folyt. Továbbá bejelentette a következő adományokat.

Mössner Józseftől, cégének 50 éves fennállása alkalmából 1000 K., Kunz József és Társa cégtől, a cég 100 éves fennállási ünnepé alkalmából 1000 K., Müller Kálmán udvari tanácsostól (a Pester Lloyd utján) 500 K., a Pesti Hazai Takarékpénztár Egyesületől 400 K., gróf Zichy Jenőtől 300 K., a Kisbesei Granitkőbánya Részvénytársaságtól 200 K., Brázy Zoltántól (a Budapesti Hirlap utján) 200 K., domonyi Brill Miksáné, sz. Megyeri Krausz Annától 100 K., a Szállodások és Vendéglátók Bábizottságtól 100 K., az Első Magyar Szálloda Részv.-társaságtól 100 K., a Pénzüntézet Tisztviselők Országos Egyesületétől 50 K., a Bölcsőde Bál bizottságtól 30 K., a Várszínházi Művészeti rendező bizottságtól 100 K., a Technikus Táncselely rendező bizottságtól 20 K.

Az igazgatóság köszönetét fejezi ki a nemeslelkű adományozóknak. Fekete titkár előterjesztette a feügylel-bizottság által jóváhagyott zárszámadásokat és a közgyűlésnek szánt évi jelentés tervezetét.

Az igazgatóság a zárszámadásokat jóváhagyta, az évi jelentést elfogadta és elhatározta, hogy a mérlegnek a közgyűlés részéről való jóváhagyása s így a külön tartalékalapok összegének végleges megállapítása esetén az alapszámlákban megengedett nyugdíjemelés foganatosítása iránt a jövő évi közgyűlésnek javaslatot fog tenni.

Az ez évi rendes közgyűlést az igazgatóság április 27-én délelőtt 11 órára tüzte ki. Megállapította azonkívül az igazgatóság az április havi költéselőirányzatot 4320 korona szükséglettel. Kszádi-Kovács László rendes tagot felvették a II. nyugdíjosztályba.

Több folyó ügy elintézése után az igazgatóság a Bródy-alapból három hirlapíróknak 170 korona segélyt utalványozott ki.

— Egy jegyző és egy bíró ellen. Nagybeacskeken, Torontál vármegye alispáni hivatalában, mint onnan jelentik, a múlt szombaton különös eset történt. Megjelent ott ugyanis Orlovát község háromszáz polgára, hogy panaszt tegyen Márkus Márkó jegyző és Csokány Lázár bíró ellen, akik a polgárok előadása szerint a tönk szelére juttatták egykor virágzó községüket. Dr. Dellmanns alispán megígérte a legszigorúbb vizsgálatot, de a küldöttség nem elégedett meg ezzel, hanem valóságos státáriumi ítéletet követelt. A háromszáz ember letelepedett a vármegyeház termében és lenyegetőleg kiabáltak:

— Addig nem megyünk innét, míg el nem csapják a jegyzőnket!

A rendőrség mégis eltávozásra bírta őket, de egyre hangosították:

— Megköttözve hozzuk be a jegyzőt az alispán ur előbe!

— Halálozás. Scimney-Merse Pál kiváló festőművész és volt országgyűlési képviselő súlyos csapás érte. Míg Capri-szigeten festői tanulmányokkal foglalkozott, táviratilag hazahívták kisebbik leánya, Adél halalos ágyához Eperjesre. A hazasielő művész még életben taláta gyermekét, ki azonban néhány órával később meghalt. Tegnapi temették el a jermeyi családi sírban. A mélyen lesújtott apa iránt a részvét általános.

Bécsben ma meghalt villovi Stefanovics János lovag, nyugalmazott őrnagy 81 éves korában. Több háborúban vett részt és az irodalom terén is ismert nevet vívott ki. Művei közül említésre méltók a szatmár-arad—bázias csatornáról szóló, továbbá a kazáni földszorosról és a magyar folyam szabályozásáról írott munkái. Stefanovics őrnagy volt az, aki a szegedi árvízzeit jóval a katasztrófa előtt tudományos vizsgálódások alapján megjárta s ez a felolvasása akkor a szakkörökben feltűntet keltet.

— Megszűnt levélbírály. A kereskedelemügyi miniszter tavaly május 21-én költ rendelete értelmében a vörösbarna színű hatfilléres bélyegek érvényessége március 31-ével megszűnik. Az említett bélyegek március 31-éig bármely postahivatalnál minden díj nélkül becserélhetők más hasonló értékű bélyegekre, e határon túl azonban azokat a postahivatalok becserélésre már nem fogadják el s a vörösbarna színű hatfilléres bélyeggel bérmentesített küldeményeket, mint bérmentesleneket, megfelelő díjjal fogják megterhelni.

— **As orosz diákszavargások.** Pétervárról táviratozzák: A hivatalos lap ma közli a moszkvai diákszavargásokról szóló jelentést. A lap konstátálja, hogy 1901. óta a főiskolák hallgatói között kormányellenes mozgalom észlelhető. A mozgalom vezetői nem érik be többé külön-éle főiskolai reformok követelésével, mint eddig, hanem beszédekkel, tiltott gyűlésekkel, titkos felhívásokkal bele akarják vonni a tanulóifjúságot a politikai mozgalmakba, nyíltan hangoztatva, hogy a mostani kormánytormát meg kell változtatni. Azonfelül a mozgalom vezetői a társaságban és a nagyobb városok munkásai között propagálják mozgalmaikat. Hogy e törekvések kifejezésre juttassák, az egyes városokban utcai tüntetéseket rendeznek. Moszkvában február 22-ikén és március 2-ikán voltak ilyen tüntetések, amelyek miatt 682 személyt letartóztattak. A letartóztatottakat részint a tüntetések előkészítése vagy azokban való részvétel miatt, részint politikai érzelmeik miatt kellett megbüntetni. Eleinte az volt a hatóság szándéka, hogy mindezeket az embereket a bíradalom távolabb eső vidékeire küldjék, ahol hosszabb ideig rendőri felügyelet alatt kell élniök. A császár elrendelte azonban, hogy csak a főbűnösöket vigyék az irkucki főkormányzóságba, a többieket pedig fogsággal büntessék. Ennélfogva 94 embert 2—5 évre az irkucki kormányzóságba száműztek, 567 embert 3—3 havi börtönrre ítélték, hat embert szülei vagy rokonaik lakóhelyén egy évre rendőri felügyelet alá helyeztek és 14 ellen megszüntették az eljárását. Az elítéltek között van a moszkvai egyetemnek 537 hallgatója, más moszkvai főiskoláknak és tanintézeteknek 56 hallgatója, 55 női hlgató és 34 más rendű személy, köztük több asszony. A fogságra elítéltek legnagyobb része Archangelszkben fogja leülni büntetését.

— **Tanulmányi kirándulás.** A dévai m. kir. állami tanítóképző-intézet III.—IV. évfolyamának 53 növendéke *Bogi Károly igazgató, Kolombán Samu és Szalaty Rezső* tanárok vezetése alatt tanulmányi kirándulásra vannak Budapestre, ahol négy napot töltenek s a város nevezetességeinek és tudományos intézeteinek megtekintésén kívül nagyjaink sirjait is felkeresik, ahol hazafias énekekkel és alkalmi beszédekkel áldoznak a hazaifit kegyelmeik. Budapestre a Balaton mellett, közben Csáktornya és Zágrábban egy-egy élnapot töltve, Fiuméba mennek, ahol két napot fordítanak a város és környékének megtekintésére. Fiuméből tengeren ikerülve Matkovicsra, az okkupált tartományokon keresztül térnek vissza, utuk e részben Mostarban egy élnapot, Sarajevóban két napot tölve. Kirándulásuk utolsó állomása Szegeed. Az okkupált tartományok felkeresését *Kállay Béni* miniszter nagyjok támogatása tette lehetővé.

— **Egyetemi polgárok a munkások közt.** Tegnap este nyolc órakor a budapesti cipészek szak egyesületében az egyetemi ifjúságnak népegyetemi előadásra kiküldött tagjai ismét megjelentek s nagyon érdekes vitáestét rendeztek. *Oláh Gábor* bölcsész-hallgató tartott előadást *Petőfi hazafias költészetéről*. Az egyetemi ifjak lejtegetésén abban csucsoodtak ki, hogy *Petőfi Sándor* első sorban és kizárólag magyar nemzeti költő volt minden ízében, s ezzel a helyes magyarzatukkal állott szemben a szocialista munkások véleménye, mely főképpen kozmopolita tendenciákat igyekszik belemagyarázni *Petőfi* költészetébe. A felolvasás heves, hosszas vita követte. A munkások közül különösen azok, akik az újjászervezett szocialdemokraták körébe tartoznak. *Petőfi*nek sok költeményét egyoldalun igyekeztek magyarázni, Erve'ésükre felelt az előadó; részt vett a vitaközásban *Dongó Orbán* bölcsész-hallgató, *Fodor Ferenc* és *Farkas* munkások. A felolvasásban megpendített dolgok olyan érdeklődésre találtak a munkások körében, hogy fölkerített a felolvasót és a jelenlevő egyetemi hallgatókat, hogy két hét múlva folytassák a vitaközást. A vita során sok dologra nézve adtak felvilágosítást az egyetemi ifjak s viszont a maguk sorsát illetőleg a munkások. Az érdekes vita tizenegy óra tájban ért véget.

— **Házasság.** *Schlanger Adólf*, a magyar-francia biztosító részvénytársaság főtisztviselője jegyet váltott *Abeles Jolán* kisasszonnyal, özv. *Abeles József*né, szül. *Beregassz Johanna* úrnő leányával.

Ortner Rudolf porcelánkereskedő eljegyezte *Dessauer Józsa* kisasszonyt, *Dessauer Miksa* gépkereskedő hájós leányát.

— **A soproni bankbnkás.** *Sopronból* táviratozzák: A Müller Paulin-féle alapítványból *Schladerer* által ellopott 372.000 korona névértékű papírok tárgyában folyamathoz tett perek elsőjét a bécsi Landesgericht most döntötte el. A papírok egy részét a zálogban bíró bécsi bankoég javára ítélte. Az osztrák bíróságnak ez az ítélete Sopron városát sújtja, mert a belügyminiszter feliratában az alapítványt érhető károrodás tekintetében kimondta a város vagyoni jogi felelősségét.

— **Életuntak.** *Brüll Mór* vörösvári születésű 52 éves úgynök ma délután a Kertész-utca 46. szám alatt lévő lakásán gyógyíthatatlan betegsége miatt fölbölte magát. Súlyos sebével a Rókusba vitték. — *Balassi Regina* cselédeleány megunta az életét s gyufát, és lügkővet oldott fel ecetben, amelybe só, paprikát és a mosásnál használati szokott búdós meszet

kevert. A különös keveréket azután a Dráva- és Vitegrádi-utcák sarkán ma reggel megitta. Veszedelemmel ösmarmat belsejével került a Rókusba. — *Vendég* Imre 25 éves kömvés a Ferenc József-híd budai oldaláról a Dunába ugrott. Még élve kimentették. A mentők első segélyben részesítve a Rókusba vitték. — *Szalay* Amália 18 éves cseléd Nefelejts-utca 9. szám alatti lakásán marólugot ivott. A Rókusban ápólják.

— **Serao Matild — vád alatt.** A világhírű írónőnek, *Serao Matild*nak bűnygyében — mint Nápolyból írják — belejezték a vizsgálatot és ámbár maga *Serao* kérte a vizsgálatot maga ellen, reá nézve tragikusán ütött ki, mert gróf *Luchesi-Palli* államügyész a vád alá helyezését indítványozta. A vád két pontból áll. Az egyik az hogy *Serao* 1897-ben egy *Giuseppe Foti* nevű rendőrtől 200 líra kamatmentes kölcsönt kért és ennek fejében portássá nevezette ki a városbázára. A másik vád az, hogy egy *Giuseppe Desimone* nevű embertől azon ürügy alatt fogadott el 200 lírát, hogy a királyi képtárba, vagy pedig a Nemzeti Muzeumba órré nevezeti ki.

*Serao*val együtt *Giovanni Guzzo*, a *Mattino* egyik munkatársa is vádolva van. *Serao Matild* ügyének ez a váratlan fordulata nemcsak Nápolyban, de egész Olaszországban kinos feltűnést kelt. Hihetetlen erkölcsi megfélemlődésnek tartják azt, hogy Olaszország irodalmának egyik büszkesége, aki irodalmi működésével százezreket keresett, — négyszáz lírért a korruptióra adta magát.

— **Jótekönyv adomány.** *Csikós Cora* (Budapest) 8 korona 30 fillért küldött az ingyen-tej és ingyenkenyer javára egy utolsó zsúr alkalmával rendezett gyűjtés eredményeképpen. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.

— **Amerika és a kormányozható léghajó.** *St.-Louisban*, Amerikában tudvalevőleg nagy kiállításra készülnek, amelynek programját éppen mostanában közli már. Az ünnepi programnak egyik nevezetes pontja az a léghajós-kongresszus, amelyen negyven-ezer fontnyi pályadíjakat fognak kiosztani kormányozható léghajók modelljeit. Tudniillik a kiállítás alkalmára pályázatot hirdettek ki a kormányozható léghajó feltalálására. Az első díj *huszezer font* (kétszáznegyvenezer) korona, amelyet az aránylag legjobb találmánynak adnak ki. Nyilván *Santos-Dumont* is résztvesz a pályázatban. *Hiram Maxím*, a róla elnevezett gyorsüzelőgégyver feltalálója, aki szintén próbálkozik repülőgépek szerkesztésével, nem bízik a pályázat sikerében. Azt mondja, először is az idő, amit kitűntek, nem elég, aztán a díjakat is csekélyeknek tartja azokhoz a költségekhez képest, amelyekbe a próbálkozások kerülnek.

— **Két kis Robinson.** A komáromi rendőrség két kalandos lelkű kis gyereket köröz, akik leltették magukban, hogy bejárják a világot és egy lakatlan szigeten megtelepszenek. A két szőkevény *Bátor Róbert* és *Teller János*. Az előbbi 13, az utóbbi pedig 16 éves. Március 18-ikán délután indultak el Komáromból a nagy utra és a hatóságok máig sem tudták a nyomukba akadni. A budapesti rendőrség is intézkedett, hogy a kis Robinsonokat, ha a fővárosba jönének, elfogják és visszavigyék aggódó szüleikhez.

— **Betörés.** Tegnapelőtt betörők jártak *Dóry Margit* színésznőnek a lakásán. A rendőri nyomozás során *Dóry Margit* cseléde, *Thoma Julia* oly gyanussá vált, hogy a rendőrség letartóztatta. Megállapították, hogy a betörésben a cselédnek is része volt. Most a bűntársat nyomozzák, egy 20—22 éves középmagas, kövér arcú, aki még a betörés estjén az ellopott ékszerekből két gyűrűt elzalogosított a Szivutca 6. szám alatti zálogházban. Vele volt ekkor egy 13—15 évesnek látszó, barna ruban viselő fiú is. Ez az asszony a betörés előtt való napban a fiúval érdeklődött *Dóry Margit* és *Turchányi Olga* iránt a házmeisternél a Wesselényi-utca 55. szám alatt lévő házban, ahol a két színésznő lakik.

— **Nagy ékszerlopás.** A bécsi rendőrség ma értesítette a budapesti rendőrfőkapitányságot, hogy e hó 16-án a postára feladott két levelet, amelyek egyike *Párisba*, a másik *Brüsszelbe* volt címelve, ismeretlen tettes felbontotta és kizsoltotta. A Párisba címzett levélből 47 darab 26¼ karat sulyú, 53 darab 20¼ karat sulyú és 50 darab 33¼ karat sulyú brilliáns, a Brüsszelbe címzett levélből 81 darab 40 karat sulyú, 16 darab 14¼ karat sulyú brilliáns és 2 darab 17 karat sulyú gyöngyöt lopott ki. A fővárosi rendőrség intézkedett, hogy ha a drágaköveket Budapestben akarnák értékesíteni, az eladót letartóztassák.

— **Elítéltek.** A rendőrségen tegnap egész csomó eltűnt leteltettek be, akiket a rendőrség most országosan köröz. Az eltűntek a következők: *Bertalan Lajosné*, született *Kötel Lida* 23 éves házifelügyelőnő (Laudon-utca 64.) *Lóvy Szeréna* 11 éves tanuló leány (Hunyady-ér 12.) *Grünstein Beria* 20 éves cipész (Kazinczy-utca 14.) *Gerbél Mária* 13 éves cselédeleány (Uj-utca 4/B.) *Sén Páter* 36 éves szabó (Király-utca 21.) *Jakab Zsigmondné*, született *Peterfi Katalin* 24 éves takarítónő (Elemér-utca 18.) *Flieger György* 39 éves címestő. *Torma Lidi* 16 éves cseléd (Futó-utca 12.)

(x) **Köhögés, rekedtség** ellen elismert páratlan szer a világhírű és a közkedvelt *Egger-féle mellipasztil-*

lák, melyek a gyomrot nem rontják és kitűnő ízűek. Egy doboz ára 1 és 2 korona. (Próadoboz 50 fillér.) Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

(x) **Legmegbízhatóbb** gépolajat és olajpogácsát szállít a magyar olajipar részvénytársaság, Budapest, VII., Károly-körút 3.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Budapest, március 25.

A budapesti ügyvédi kamara ma délelőtt tartotta folytatódó közgyűlését dr. *Gyórfy Gyula* elnöke alatt. Az elnök nyomban a közgyűlés megnyitása után felhívta dr. *Vámosy Károlyt* a szavazatszedő bizottság elnökét a leolt választások eredményének kihirdetésére. Ennek megtörténte után az elnök indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott a szavazatszedő bizottság elnökének és tagjainak.

Most dr. *Messinger Simon* állott fel s magasztalta dr. *Nagy Dezsőt*, a kamara volt titkárat, azt indítványozta, hogy a közgyűlés a volt titkárnak a magyar ügyvédség és a kamara érdekében szerzett érdemeinek elismeréséül jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon. (Lelkes éljenzés.)

Dr. *Nagy Dezső* erre megköszönte a lelkes ovációt és megígérte, hogy ezután is szívvel-lélekkel fog munkálkodni az ügyvédi kar érdekeinek előmozdításán. Ismét megújult az ováció, mire az elnök publikálta dr. *Messinger* indítványának egyhangú elfogadását és az új elnökért, *Szivák Imrért*, dr. *Vámosy Károly* vezetésé alatt dr. *Stern Sámuel* és dr. *Bossányi Iván* tagokból álló küldöttséget menesztett.

Dr. *Szivák Imrét* a terembeleptekor zajos éljenzéssel fogadták. Elfooglalván az elnöki széket, dr. *Gyórfy Gyula* elnök üdvözölte a közgyűlés nevében. Dr. *Szivák* elnök az üdvözlésre így felelt:

Meleg és őszinte köszönetet mondok előkkté történt megválasztásomért az egész ügyvédi karnak. Mielőtt programomat kifejteném, kötelességem megemlékezni dr. *Gyórfy Elek*ről, ezen kamara volt elnökéről, azon férfiról, akinek működése az ügyvédi közérdek szempontjából hervadhataln marad és kinek emlékét ezen karnak minden tagja kegyelettel őriz. Meg kell emlíkezni dr. *Gyórfy Gyuláról* a kamara jelenlegi elnökéről és dr. *Nagy Dezsőről* volt ellenjelöltömről, akiknek érdemei a kártársak előtt teljesen ismertek. Ezután áttért programja kifejtéséhez. Helyesli azt, hogy a szocialis szempontból kell kiindulni az ügyvédi kérdések megbirálásánál mert az ügyvédi kérdés egy nagy társadalmi kérdés. A kamara csak akkor fogja teljesíteni hivatását ha nem tisztán és kizárólag hivatalos testületnek tekint magát, de oly összekötő kapcsolatot, amely az ügyvédi kar tagjait egyesíti az összes ügyvédi nagy érdekek munkájánál. Önbizalommal kell az ügyvédtársadalom megteremtésének nehéz munkájához fogni és ha szükséges az intranzigens elemekkel, akik utat állják ezen reformtörvényeknek, erélyesen sikra szállani. Az ügyvédi karnak az érdeke és a társadalmi érdekei nem helyezhetők ellentétbe, a nemzet egyes termelő-ágai között nincs ellentét és így a közönséget sem kell mintegy megoltalmazni az ügyvédség külön érdekeivel szemben. Erős kritika alá veszi a polgári perrendtartási törvényjavaslat egyes intézkedéseit, amelyek az ügyvédségre nézve sértők, anyagi és erkölcsi szempontból hátrányosak, köveleli a visszatartási jog megadását az ügyvédi díjak biztosítása szempontjából. Reformálandónak tartja a legyelmi bíráskodást a felső tokon júniunium pariumot kíván. A jogi oktatás reformját szükségesnek tartja a kötelező doktorátus megtartásával és a gyakorlati idő meghosszabbításával. A szabadügyvédség hívének vallja magát. Rámutat a nyugdíj- és segélyezési ügy sürgős rendezésére. Jelszavának tartja, hogy a kar összes elemeit kell csoportosítani, mert a munka nagy és nehéz. Elfogadja az összes pártoknak programjait, mert ezek között lényegileg mincsen eltérés, csupán detaliékedésekben.

Az elnök programbeszédét a közgyűlés tetszéssel fogadta s megéljenzete. Utána

dr. *Papp József*, az ujonnan megválasztott titkárt mutakozott be. Mindenekelőtt őszinte köszönetet mondott megválasztásáért a közgyűlésnek és minden kártársának. Tudja azt, hogy a kártársak nem eddigi érdemeit jutalmazták, mert ilyenekkel eddig nem bír, de előlegezték a bizalmat, abban a tudatban, hogy mindig meleg érdeklődést tanúsított a kar ügyei iránt s hogy buzgalmat, szorgalmat nem fog kimélni, ha a kar érdekeit érintő nagy kérdések elintézéséről lesz szó. A kártársak bizalmát a legszöbbs kintintésnek tartja, fogadalmat tesz, hogy titkári teendőit teljesen függetlenül minden mellékintézetektől félretolva híven és lelkiismeretesen fogja teljesíteni. Kéri kártársainak közreműködését és bizalmát pártkülönbség nélkül, mert abban minden ügyvéd egyetért, hogy a legközelebbi idő feladata az ügyvédi kar erkölcsi és anyagi erőfeszítés tekintetében céltudatos munkaakciót kifejteni.

Az éljenzés elhangzása után felolvasta dr. *Brüll Ignác* ujonnan megválasztott kamarai alelnöknek levelet, amelyben betegségevel mentve ki elmaradását a közgyűlésről s köszönetét fejezi megválasztásáért. (Eljenzés.)

Végül a közgyűlés dr. *Kemény Miklós* indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott dr. *Gyórfy Gyula* elnöknek a tisztújító közgyűlés tapintatos vezetéséért.

A Kossuth-mauzóleum.

Budapest március 25.

Jelentették már, hogy a Kossuth-mauzóleum bíráló-bizottsága elődöntötte a pályázat sorsát. A zsüri ítélete mellé esatolt nyilatkozat nyilvánvalóvá tette, hogy a bíráló-bizottság ez ülésében nagyon furosa dolgok történhettek, ha a nyilatkozó urak (Lechner Ödön, Zala György és Kann Gyula) azt a kemény vádat hangoztatják, hogy az ítélekezést nem a művészi szempontok vezették. Ez az eljárás nem maradt észrevétel nélkül, de előbb ki kell egészítenünk e nevezetes ülésről már közölt tudósításunkat:

Matuska Alajos alpolgármester délután 3 órákor nyitotta meg a városligeti Iparosernok helyiségében az ülést. Jelen voltak: *Lots Károly*, a festészeti mesteriskola tanára, *Lechner Ödön* műépítész, *Zala György* szobrász, *Kann Gyula* műépítész, *Rauscher Alajos* műegyetemi tanár továbbá *Czigler Győző*, dr. *Wagner Géza*, *Pucher József*, *Kausser József*, *Bakos János* és *Heffel Adolf* fővárosi bizottsági tagok, *Hauszmann Alajos*, a királyi vár építője eruttal sem vett részt a bizottság ülésén.

Az ülés azzal kezdődött, hogy a *Zala György*, *Rauscher Alajos* és *Czigler Győző* tagokból álló albizottság minden egyes pályamű előtt felolvasta arra vonatkozó jelentését. A jelentés tárgya az volt, hogy a művek mennyiben felelnek meg a pályázat alaki feltételeinek.

Már itt heves vita fejlődött ki a zsüri tagjai között. Egyik közülük ugyanis felvetette azt az indítványt, hogy három tervet (Leitesdorier-Teles-Tóth, Bálint-Jámor-Kallós és Gerster-Strobl terveit) zárjanak ki a pályázatból, mert megvalósításuk költsége meghaladja az előirányzott 300.000 koronát. De a többség, tekintve véve azt, hogy ilyenformán éppen a legkiválóbb tervek esnének ki a pályázatból, az indítványt mellőzte.

A zsüri ezután a fölött döntött, hogy egyáltalában kiadandó-e a díj? Ez az előzetes kérdés nagy vitát keltett. Végre szótöbbséggel — ezuttal is leginkább a művészek szavazatai ellenében — úgy döntött a bizottság, hogy az első díjat kiadja. Ez a döntés azért volt fontos, mert az első díj nyertesének joga van a kivitelre való megbízást is követelnie.

Erre következett aztán a szavazás az első díj dolgában. A pályázati feltételek szerint a szavazás nyílt és indokolt. Ez azt jelenti, hogy minden bizottsági tagnak ki kell fejtenie, miért tartja az első díjra érdemesnek a kiszemelt művet. A fővárosi bizottsági tagok egyöntű megokolással az „1848” jelű mű mellett szavaztak. A bizottságban levő művészek egytől-egygy élően kikelték ez ellen, és valamennyien a pályamű ellen szavaztak. Az „1848” jelű pályaműre adták szavazatukat: *Heffel Adolf*, *Pucher József*, *Kausser József*, *Bakos János*, *Czigler Győző* és dr. *Wagner Géza* fővárosi bizottsági tagok. Ellene szavaztak: *Lots Károly* író, *Zala György* szobrász, *Lechner Ödön* műépítész, *Rauscher Alajos* műegyetemi tanár, *Kann Gyula* műépítész.

Nagy felháborodással ostorozták erre a művészek a fővárosi bizottsági tagok eljárását. *Zala György*, *Kann Gyula* és *Lechner Ödön* egymásután kiméltelenül szemébe mondták a fővárosi bizottsági tagoknak, hogy a művészetnek ezt a flagrans sérelmét nem tűrik. A pusztá számerő a nézetük szerint legrosszabbak közé sorolandó pályaművet erőszakolta keresztül a szavazásban. Ezen a tényen már nem változtathatnak, de nem tartanak közönséget ezzel a nagy igazságtalansággal. Ha az első díjat annak a műnek adják ki, mely szerintük a leggyöngébbek közé tartozik, nem adhatnak ki második díjat, mert a pályaművek közt alig találunk olyat, amely a díjazottnál hátrább állana. Ilyen súlyos sértést nem követhetnek el egyik pályázó ellen sem.

Heves és elkeseredett vita után *Lechner Ödön* műépítész felállott és kijelentette, hogy ilyen körülmények közt *tilépa a zsüri*. Példáját rögtön követették: *Zala György* és *Kann Gyula*, akik hasonló nyilatkozatokat rögtön elhagyták a tanácskozó-termet. A három művész távozása kínos zavart keltett a zsüriben, de azért a szavazás tovább folyt és amint jelentették, odaítéltek a második és harmadik díjat is és megvásárolták az érdemesebb pályaterveket.

Hogy a zavar még nagyobb legyen, *Matuska Alajos* alpolgármester, a zsüri elnöke, aki nem vett részt a szavazásban, különvéleményt jelentett be az I. díj döntése ellenében. Még pedig azért, mert a pályadíjas munka kivitele 60.000 koronával több költséggel jár az előirányzatnál.

Lechner Ödön és kilépett társai tudvalevőleg még aznap este egy szokatlan nyilatkozattal a nyilvánosság elé vitték tiltakozásukat. Állást ebben a kérdésben ma nem foglalhatunk, mert a terveket még nem ismerjük, de nyilvánvaló, hogy az ily esetek könnyen el volnának kerülhetők, ha a pályaműveket előbb becslésnek a nyilvánosság bírálata alá s csak aztután vé-

gezné munkáját a zsüri. A nagyközönségnek azonban jó lesz már most tudnia, hogy a zsüri ítélete éppen nem jelenti a laikus elem győzelmét a művészek ítélet mert a fővárosi törvényhatóság kiküldöttjei egynek (*Wagner Géza*nak, az ismert műbarát) kivételével valamennyien építészek és így joggal hivatkozhat dönteni ebben a kérdésben, amely elsősorban építészeti feladat megoldását kívánja, nem is szólva arról, hogy *Lots Károly* és *Rauscher Alajos* nem csatlakoztak művésztaarsaik eljárásához.

Hogy döntésük sérelmes-e a művészet és a pályázó művészek jogosult érdekei szempontjából, az oly kérdés, amelyre csak a pályaművek ismerete után felelhetnek meg.

Egyébként a pályázatban részvett művészek közt sincs senki, — természetesen az első díjjal kitüntetett *Gerster* és *Strobl* kivételével — aki meg tudna nyugodni a zsüri ítéletébe és ennek megsemmisítését jogjakkal kérni a fővárosi törvényhatóságától. Addig is sérelmüket a következő nyilatkozatban viszik a nyilvánosság elé:

Alulírottak, akik a Kossuth-mauzóleum pályázatában résztvettünk, a hírlapokból szereztünk tudomást arról, hogy:

A zsüri 11 tagja 6 szavazattal 5 ellenében a kitűzött és kivételhez kötött első díjat olyan tervnek ítélte oda, melynek szerzője a jelűs levél kibontása után *Gerster Kálmán* építész és *Strobl Alajos* szobrász neve tűnt ki.

Hogy az első díjra történt szavazás után a zsüri 3 tagja tisztjéről lemondott és ennek dacára a zsüri munkáját olytarta és úgy a második, mint a harmadik díjat odaítélte, valamint több terv megvásárlására is avaslatot tett.

Kijelentjük tehát, hogy a zsüri ítéletét jogosatlannak és érvénytelennek tekintjük és beadványban kérjük meg a székesfőváros tanácsát, illetőleg képviselőtestületét, hogy ezt az ítéletet semmisítse meg és pedig mivel:

Strobl Alajos szobrász a pályázat lejártaig mint pályabíró szerepelt, a pályázat előkészítésére befolyást gyakorolt és pályabíró tisztéről csak a művek és saját művének beállítását után mondott le.

Továbbá a pályázati feltételek szerint, ha valamelyik zsüritag tisztjéről lemond, a zsüri ugyanabból a testületből egészítendő ki, amelyek az illető zsüritagot beküldte. A zsüri elnökének tehát a három pályabíró lemondása után kötelessége lett volna a zsüri további munkáját mindaddig felfüggeszteni, míg a lelépettek helyébe új zsüritagok választatnak és küldetnek be.

Hogy tehát ez okokból a sérelmes ítélet megsemmisíttessék, a pályázó művészek a fővárosi törvényhatóságot ez iránt megkeresik és egyidejűleg ügyük támogatására az illetékes művésztestületeket is felkérjük, amennyiben pedig ennek eredménye nem volna, ügyük orvoslását illetékes bírói fórum elé jogjuk vinni.

Kelt Budapesten, 1902. március 25.

A „Mezka” jelű terv szerzői: *Bálint Zoltán*, *Jámor Lajos* építészek, *Kallós Ede* szobrász.

A „Pátria” jelű terv szerzői: *Hendberg Sándor*, *Jónás Dávid* építészek.

A „Tumulus” jelű terv szerzői: *Márkus Géza* építész, *Spiegel Frigyes* építész, *Kalmár Elza* szobrász.

A „Magyar szellem jelű terv szerzői: *Komor Marcel*, *Jakab Dezso* építészek.

A Pátria vörös körben jelű terv szerzője: *Donáth G. u* la szobrász.

Nem ismerem a velem az „Eszme halhatatlan” jelű alatt egyélt pályázott művésztársaim nézetét, de én örömmel csatlakozom ezen purifikáló mozgalomhoz. Teles Ede.

Az idő rövidsége miatt nem lehetett az összes a pályázaton részvett művészek aláírását beszerezni, ezeknek alkalmuk lesz a képművészek egyesülete f. hó 29-ikén tartandó rendkívüli közgyűlésen a tárgyhöz hozzájárulni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

„Mendelssohn Ilés-oratóriuma. A Budapesti Zenekezdők Egyesülete ma délután a Vigadó nagytermében előadta *Mendelssohn* remek *Ilés-oratóriumát*. Ezt a hatalmas művet a budai Zeneakadémia évekkel ezelőtt már előadta, de csak részben, úgy, hogy teljeségében — néhány kisebb törtélet leszámítva — most került először hangversenyközönségünk elé. Általános volt az érdeklődés a mű iránt, melyben *Mendelssohn* magába mélyedt, filozófus és mégis oly dallamdu egyéniség minden köznapit levetkőzve, szinte kristályosodottan lép elénk főséges nagyságában. Az egész munka széles koncepciójú, hatalmas alkotás, amely nem csekély feladatot ró dirigensre és karokra egyaránt. Csak a legnagyobb elismeréssel adózhathunk *Bellovics* Iurénnek, ki az egészet betanította és előadta. Összevágó pontos előadás, a karok finom árnyalása, a részletek helyes kiemelése és érvényre jutása jellemzik dirigálását, ami, tekintve, hogy majdnem teljesen dilettáns zenekarral volt dolga, nem kis munka volt. Legszébben érvényesült a mű az első rész vége felé, midőn a kar Baált hívja, hogy tűzzel bizonyítsa isteni voltát. A mind hevesebb kérdés, mely a paroxizmusba csap a végén, majd a Jehova-ada tízjelűre a nép örömjönjárása, mely himnuszszá hatalmasodik föl, frenetikus

lapsekra ragadta a közönséget, mely kezdetben kisé hűvösen viselkedett. Leikesen éltették *Bellovicsot* és pompás babérokoszort nyujtottak fel a jubiliás karagnak, ki ma dirigálta századik egyesületi hangversenyét. A második rész hosszabb menetű, nyugodtabb folyású. Illés kifáradt a népek az igaz hitre való visszatérítésében, és a halált áhítja. Az angyalok kara vizsgáztatja. Gyönyörű terocet, melyet a szólisták visznek.

Végül hatalmas, megrázó volt a Jehova megjelenése, aki tűzzel-lánggal veszi magához prófétáját. A bravuros hangszerelés mindenütt megmarad az oratórium keretei között és sehohsem csap át teatrális hatáskeresésbe. Nemes egyszerűségről vonul át az egész művön, ami megadja legendaszzerűségét.

Ami a szólistákat illeti, férfiakban nem volt *Bellovics* túlságosan szerencsésnek mondható, illés személyesítője, *Gedeon* Sándor dícsőretremető tőrek-vesszel énekelte végig szerepét, de a buzgalom nem pótolhatta a széles, meleg hang és előadás hiányát. Valamivel jobb volt *König* Frigyes a tenorpartieban. Annál jobban sikerült a hőlegyek szereplése, kik között küönösen *Rabinovsky* Elza urnó tetszett, ki műkedvelő létere oly zenei tudást és intelligenciát mutatott, a mi hivatásos zenésznek is elég lenne. Szép hangja úgy szóló-áriában, mint a terocet és kvartettekben érvényesült és nem volt hiánya elismerésben. *Stark* Ludovika tanárnő nemes művészetét is szívesen hallgattuk; különösen a második rész altszóljában excellált. *Hochrein* Aranka és *Mihályffy* Irén kisasszonyok is jók voltak. A három óra hosszát tartó hosszú hangverseny 7-ór ért véget.

„Egy görbe nap. Huszadszor telt meg ma este a *Népszínház* nézőtere *Csicseri Bors* és *tarsa* népszerű bohózatának előadására. A jubileumához közelítő darab ma is frissen pergett le s a közreműködőknek igen sokat tapsoltak. Uj volt a tűzőző szerepében *Nagy* Vilmos, a *Népszínház* ambiciózus, fiatal tagja, ki feladatát ügyesen, értelmesen oldotta meg.

„A szába reprise. A nagy sikert aratott daraboknak rendszeresen megárt a pihentetés és tudvalevőleg ritka színmű, amely a nyári szünetet daldalmasan túléli. Az pedig a legkritikább eset, hogy oly bohózatot, amely színházi nyelven szólva, beütött, szezon közepén hónapokra félretegyenek. Ez esett meg a *Hennequin* és *Duval* bohózatával *A Szába*val, amelynek utolsó előadásait a magyar ciklus előestéjén múlt évi december 31-ikén és újév délutánján tartották meg a *Vigszínházban*. Azokra az előadásokra minden jegy elkel, de azért a *Vigszínház* igazgatósága, hiven programjához, levette a darabot a játékrendről és csak most, a magyar sorozat letelével tűztette ismét műsorra. A nagymérvű elővételeiből itélve a darab iránt nem csökkent az érdeklődés és a *Szába* a holnap szerdán tartandó reprián, arra a kedvező fogadtatásra számíthat, amelyet a kedvelt bohóság kiérdemelt.

„Nemzeti Színház. *Vizvári* Szigeti Jolán felépült hosszas betegségéből s a Nemzeti Színház színpadán f. hó 30-án lép fel először a *Kamélias hölgy* Prudames szerepében.

„Bródy Sándor a színpadon. A nagyváradi *Szigligeti-Színházban* tegnap *Bródy* Sándornak a *dada* című darabja került színpad. Az előadás megelőzőleg a darab jeles szerzője szabad előadást tartott darabjáról. Megvédte darabját az ellen a vád ellen, hogy erkölcselen s elmondta, hogy mi indította a *dada* megírására. Nem a tehetős asszonyok és a gazdag prókátorok írta ő, mondta, hanem a nyomorultak. Akinek nem tetszik a darabja: ütüöljön, de vigyázzon, hogy a füttyről rá ne ösmerjenek. A kitűnő szerző előadását a legnagyobb figyelemmel hallgatták s zajos tapsokkal jutalmazták mikor bejezte. Ezután következett a *dada* előadása, melynek során szintén egyre ünnepezték a szerzőt.

„Kurocz Feja Dávid Kassán. Dr. *Fényes* Samu drámája: *Kurocz Feja Dávid*, mint nekünk írják, tegnap került először színpad *Kassán*, olyan siker mellett, amilyenre a *kassai* közönség régen nem emlékszik. Az első három előadásra a jegyek már délelőtt mind elfogytak, este már karzat-jegyet sem lehetett kapni. Az előadás folyamán a szerző tolytonos ünneplés tárgy volt s ami még nem történt meg *kassai* színpadon a harmadik telvonás nagy jelenete után *nyit szem* is kihívták s pálmákat kapott. Az előadás kitűnő volt. A címszerepét nagy hatással *Hunyady* József játszotta. *Tábor* Örsében *György* Iona remekelt. Sok tapost kaptak *Gáthy*, *Hunyady*, *Szendrey* stb. Előadás után háromszáz terítékű banket volt a szerző tiszteletére, melyen dr. *Fényes* Samut ünnepelelték, a *Kaszinczy-Kör* nevében *Sekeley* Géza, a színtársulat nevében *Hunyady* József, a *kassai* hírlapírók és vidéki hírlapírók nevében pedig *Szathmáry* Zoltán lapszerkesztő, stb. Dr. *Fényes* Samu új darabot ír a *Martinovics*-ilés összeesküvés korából, melyet szintén a *Vigszínházban* színt.

„Sorma Ágnes életversenyben. Berlinből távirozta tudósítónk, hogy *Sorma* Ágnes ma halálós veszedelemben forgott. A művésznő győgybör helyett bedörzsölésre való morfiumot ivott s ettől súlyos belső égéseket szenvedett. Szerencsére még jókor érkezett az orvosi segély s a művésznő most már egészen túl van a veszedelmen.

**** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. A** Telefon Hírmondó ma este előzetesnek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra *Trisztán és Izolda*, Wagner Richard zenei reménye. Az előadás a Telefon Hírmondón keresztül teljes egészében lesz hallható, s így mindazok, akik a klasszikus zenét szeretik, kellemes szórakozást találhatnak a Trisztán és Izolda-nak a Hírmondón keresztül való meghallgatásával. Az opera közvetítése után a rendezés estje folytatódik, majd annak bevégeztével 11 óráig még *éjfélizene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite és az Emke-kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó.

MŰVÉSZET.

□ **Tavaszi tárlat. A Tavasz Nemzetközi Kiállítás** megnyitását az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat igazgatósága technikai okokból április elsejéről hatodikára halasztotta. Az ünnepélyes megnyitás szombaton, április 6-án ötödikén lesz, míg a sajtó képviselői már pénteken megtekinthetik a tárlatot. A kiállítás anyaga, Ignacio Zuloaga és Sorolla Bastida spanyol festők néhány művét leszámítva, amelyek Madridból érkeznek, már teljesen együtt van a városi Műcsarnokban, melynek termeiben serényen folyik a rendezés munkája. Bracht Eugen drezdai tanár, a hírneves tájfestő, aki a tárlaton 44 műből álló érdekes gyűjteménnyel vesz részt, szombat óta feleségével együtt Budapesten időzik és maga rendezi el kollekcióját abban a nagy teremben, amelyet a rendező-bizottság rendelkezésére bocsátott. Erdemesnek tartjuk fölemlíteni, hogy a tavaszai nemzetközi kiállításon nem kevesebb, mint hét olyan külföldi művész vesz részt, akiket a nagy magyar állami aranyéremmel tüntettek ki. Ezek: Bartels Hans, Böcklin Arnold, Butti Enrico, Moreno Carbonero José, Füle Walter, Stuck Ferenc és Wan der Stappen Charles. A kiállítás képes tárgymutatója számára, mely ezúttal a tárlatból 64 kiváló műnek a reprodukcióját közli, már csaknem az összes ívöltelek elkészültek. A tárgymutató ára a tartalom kibővülése ellenére is csak hatvan fillér lesz.

EGYESÜLETEK.

(A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete) vasárnap tartotta Auer Róbert elnöklésével XIII. közgyűlést. A kereskedelmi kormány a közgyűlésen Szűts Pál miniszteri titkárral képviselte magát, de megmutatkozott a kereskedelmi világ érdeklődése is, mert megjelent a közgyűlésen Sándor Pál országgyűlési képviselő, maróthi Fürst László, a Magyar Kereskedelmi Csarnok alelnöke, valamint dr. Schreyer Jakab, a Kereskedelmi Csarnok titkára is. A közgyűlést Auer Róbert elnök nagyhatalú, erőteljes beszéddel nyitotta meg, melyben hangsúlyozta a kereskedelmi testületek reményességét, hogy az új kereskedelmi miniszter jobb kort fog hozni a súlyos viszonyok közt vergődő kereskedelemre. Az elnök megnyitó beszámolt ezután az egyesület nagy erkölcsi és anyagi gyarapodásáról, erősen hangsúlyozva az elnökség ama törekvését, hogy megdöntessék valahára a kereskedelmi utazókkal szemben mutatkozó igazságtalan előítélet. Az egyesület vagyona most már 117.987 koronára rug, négy tagjának adhat saját nyugdíjlapjából évi ellátást, segíyezheti a támogatásra szorulókat, mentő akciót indított az állástalan kereskedelmi alkalmazottak fölszámolására, legutóbb pedig kivívta, hogy a mentő akcióra szövetkezett kereskedelmi testületek új feladatul tűzték ki maguknak az alkalmazottak nyugdíjügyének felkarolását. A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után a közgyűlés tudomásul vette az évi jelentést, megadta a fölmentést az igazgatóságnak, majd érdekes vita indult egyrészt a megrendelések gyűjtésének korlátozásáról szóló törvény káros hatásáról, továbbá az általános kötelező nyugdíjbiztosítás előkészítéséről s egyébb, az egyesületet érintő kérdésekről. A napirend letárgyalása után kilenc új igazgatósági tagot választott a közgyűlés.

(Az anyavisszafutók magyar egyesülete) ma délelőtti tartotta évi rendező közgyűlést a Magyar Mérnök-és Építész-Egyletben. Csigler Győző elnök bejelentette a közgyűlésnek, hogy a Budapesten tavaly tartott nemzetközi anyavisszafutók kongresszusáról a külföldön számos felolvasást tartottak már, munkák is jelentek meg róla, s minden alkalommal a legnagyobb lelkesedéssel emlékeznek meg a magyar vendégszerető előzékenységről. Ezután Zsuk József titkár és Juth Ferenc pénztáros tették meg jelentéseiket, melyeket a közgyűlés tudomásul vett. A közgyűlés végén dr. Schajovszky Ferenc tartott érdekes előadást *Magyarország köiparáról, különös tekintettel a dísz-és építőiparra*. A tetszéssel fogadott előadás után a közgyűlés tagjai kíváncsiok voltak a földtani intézet megtekintésére.

(A szeszárkereskedők és italmérők társasága) március 26-án, szerdán, a Terevárosi Kaszinó disztermeiben a társaság és az ipartársulat segí-

alapa javára zártkörű táncmulatságot rendez. Jegyek előre válthatók a társaság hejységében (Szerecsen-utca 89.) és a rendezőknel.

Nyíltér.

Van szerencsém a t. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a

„Szalon“-kávéházat

Andrássy-ut 12.

megvettem. Mindenkori azon leszek, hogy a t. közönség igényeit minden irányban kielégísem.

A n. é. közönség támogatását kérve, vagyok teljes tisztelettel

FANTÓ HENRIK.

Bevásárlási utamról visszatérve, van szerencsém a n. é. hölgyközönséget értesíteni, hogy a legújabb párizsi modell-kalapok már megérkeztek, a melyek megtekintése végett minél számosabb látogatást kér

Friedmann Sándor jnr. IV., Zsibárus-utca 1. sz.

100 közül 99

bizonyítással hozzánk fordul, ha sorsjegye zálogba van, vagy sorsjegyére kölcsönt akar, mivel a legmagasabb kölcsönt adjuk, azonkívül 3 havi kamatot elengedünk. A ki zálogjegyét beküldi, saját pénzünkkel sorsjegyét kiváltjuk.

Hecht Bankház Budapest,

Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-kört 32.

Leghatásosabb
arzenes
Vasas víz
verszegényes,
női betegségek,
idős bőrbetegségek
stb. ellen.

Kapható az összeskegyenyüzletokban, gyógyszerárú és drogeriákban

(Az a rovat alatt közöltetteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Prága, március 25. Janda Venczel egykori reihos-rathi és tartománygyűlési képviselő, a nemzeti szabadelvűpart bizalmi fértsaból álló bizottság elnöke, tegnap éjjel 67 éves korában birtokán meghalt.

Hernőcsand, március 25. Az itteni Nyland-féle serfőzőgyárban az éjjel tűz támadt. A gyár tulajdonosa feleségével és három gyermekével a lángokban lelte halálát.

Szofia, március 25. Danev miniszterelnök ma Pétervárra utazott.

Hajórajunk látogatóban.

Barcelona, március 25. A lapoknak a Monarch hadihajón rendezett bárlól szóló tudósításai kiemelik az osztrák-magyar tengerészisztiek rendkívüli előzékenységét és szeretetreméltóságát. Az osztrák-magyar hajóraj délelőtt elindult Toulonban, ahonnan Speziya és Nápolyba megy. Mint illi híre jár, az olasz király Nápolyban meg fogja szemlélni a hajórajt. Az osztrák-magyar tengerészet Barcelonában való tartózkodásukról nagy meglepődésről nyilatkoztak.

Toulon, március 25. A tengerészeti prefektúra azt az értesítést kapta, hogy az osztrák-magyar hajóraj Ripper ellentengernagy parancsnoksága alatt holnap az itteni kikötőbe érkezik. Husvét hetére való tekintettel fogadás nem lesz.

Amerika világpolitikájában.

London, március 25. A Daily Chronicle-nek azt jelentik Washingtonból tegnapi kelettel, hogy Oroszország és Franciaország azon fázadoznak, hogy az amerikai kormány állásfoglalásra bírják az angol-japán és francia-orosz szövetséggel szemben. Lényegében az amerikai kormány álláspontja ez: Ugy Anglia és Japán, mint Franciaország és Oroszország olyan nyilatkozatot tettek, hogy a statusquo fenntartására töreksenek és céllik Kína integritásának és a nyílt ajtó elvének ellenkötése. Az Egyesült-Államok helyeslik ezt a három célt és teljesen egyetértenek e két szövetség kifejezett szándékával.

A francia képviselőházban.

Páris, március 25. A képviselőházban folytatták annak a törvénynek a tárgyalását, mely eltiltja, hogy ugyanazon egyén több helyen jelöltsék. Klots indítványozza, hogy a tegnapi elfogadott módosítványhoz a következő záradékot illesszék: Meg nem engedhe-

tők oly személyek jelöltségi nyilatkozatait, akik meg vannak fosztva polgári jogaiktól, vagy akik egykor Franciaországban uralkodó házakhoz tartoznak. Ezt az indítványt elfogadták. *Allemano* tartására az állami törvényszék által elítélt személyekre vonatkozó módosítványát, amelyet 286 szavazattal 209 ellenében elfogadtak.

A macedon bizottság miatt.

Konstantinápoly, március 25. Ausztria-Magyarország és Oroszország szófiai képviselői a bolgár kormánynál komoly lépéseket tettek a macedon komité miatt. A bolgár kormány kijelentette, hogy a komité üzelmeinek soha nem kedvezett, mert azok csak arra alkalmasak, hogy nyugtalanságot támaszsanak Macedóniában. Együttal megígérte a kormánynak, hogy a legszigorubb rendszabályokat fogja alkalmazni, hogy megakadályozza a macedon bandák alakítását és utasítani fogja a határszéli katonai hatóságokat, hogy rendbontó elemek átvonulását Macedóniába akadályozzák meg.

Kína integritása.

Páris, március 25. A képviselőházban az orosz-francia nyilatkozatra és annak következményeire vonatkozó kérdésre válaszul *Delcassé* külügyminiszter kijelenti, hogy Franciaország politikája Kínában nem szenvedett változást. Hogy Franciaország közbe lépése indíttassék, fenyegetve kellene látni Kínát integritásában és veszélyeztetve Franciaországot érdekeiben. Az összes hatalmak egyaránt érdekelve vannak abban, hogy *Kína független és mindehki előtt nyitva maradjon*. Mind ugyanazt a célt követik t. i. a status quo és az általános béke fenntartását. (Tetszés.) Az incidens evvel befejeztét nyert.

Az angol alsóházban.

London, március 25. (Alsóház.) John *Redmond* bejelent, hogy a legelső alkalommal ráirányítja a ház figyelmét Dillonnak az ülésekről való kizárásának előzményeire és egy határozati javaslatot fog indítványozni, amelyben kijelenti, hogy az elnöknek fel kellett volna Chamberlaint szólítani arra, hogy vonja vissza azt a nyilatkozatát. „Őn jó bírja az árulónak.”

Balfour, a kinstár első lordja kijelenti, hogy a Dél-afrikából jelentett tárgyalásokról a kormánynak nincsen további értesítése. *Gobson Bowler* kérdésére *Cranborne* államtitkár kijelenti, a kormánynak oka van hinni, hogy néhány év óta az orosz és perzsa kormányok között egyezség áll fenn, amelyben az utóbbi kötelezte magát arra, hogy a vasutak építését, akár idegenek, akár perzsák terveznek azokat, későbbi időre halasztják el. A brit kormánynak — mondá az államtitkár — nincs része az egyezségben és bele sem ment az ide vonatkozó kötelezettségekbe, de lépéseket tett, hogy mielőtt a vasutépítkezés kezdetét veszi, a brit tőkének és a brit vállalkozási kedvnek megfelelő chancokat nyújtsanak.

Közgazdasági táviratok.

Jokahama, március 24. Mintfogya a hongkong-sanghaji bank iteni fiókja nem fizette meg az épületadó, a városi hatóságok leigaltatták a bank vagyonát és a bank pénztárából pénzt vettek ki 800 jent tevő adósság lefedezésére. Hasonló lépések vannak folyamatban 800 jennyi adósság miatt a Chartered Bank of India ellen. Holnap valószínűleg fojtotják a bankok vagyonának leigaltását.

Frankfurt, március 25. (A Budapesti Napló tudósításának távirata.) Artoiyamok január. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 219.90. Német bank —. Disconto 104.10. Berlii kereskedelmi bank —. Gelsenkircheni —. Harpeni 104.75. Laura-kohó —. Olasz járadék —. Csendes.

New-York, március 25. (Terményárság.) (Zárhat.) *Gyapot:* New Yorkban helyben 8 1/2 (9 1/2). márciusra 8.68. (8.68). Juniusra 8.58 (8.66). New-Oreansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphiában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.80). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsír:* Western steam 9.95 (10.—). Rohe és Brothers 10.15 (10.15). — *Tengeri irányzata tartott:* — Májusra 63 1/2 (65 1/2). Juliusra 63 1/2 (64 1/2). — Szept.-re 62 1/2 (63 1/2). *Buza* irányzata tartott. — Píros 652 helyben 86 1/2 (86 1/2). Márciusra 78 1/2 (78 1/2). Májusra 78 1/2 (78 1/2). Juliusra 78 1/2 (78 1/2). Szept.-re 78.— (78 1/2). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé:* fair Rio T. sz. 5 1/2 (5 1/2). Márciusra 5.10 (5.10). Juniusra 5.85 (5.40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 2.80 (2.80). — *Cukor:* 8.— (8.—). — *Őn:* 26.17 (28.12). — *Rész:* 12.— (12.—). (12.— (12 1/2)). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 25. (Terményárság.) (Zárhat.) *Buza* irányzata tartott. — Májusra 72 1/2 (71 1/2). Juliusra 73.— (73.—). — *Tengeri irányzata tartott.* — Máj-ra 58 1/2 (58 1/2). — *Zsír:* Májusra 9.55 (9.62). — Májusra 9.62 (10.70). — *Szalonna* short clear 9.25 (9.00). — *Sertészs:* Májusra 15.80 (15.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

— IRTA: JÓKAI MÓR. —

(22)

— Micsoda idea! Markotányosné-bataillon! Már látom elfilozofálni, fehér frakkban, piros zsinórral, puskával prezentírozni, general-dechargeot adni. Micsoda asszony ez!

A Katka kéréskedve avatkozott be.
— Be is tanítom én őket. Érték én ahhoz.
— No még ez hibázott nekünk! főmedvezett az ezredes.

— No de fordítsa meg a tulsó oldalára a tudósítást mondta — férjének Angiolina. Ott is van valami érdekes hír.

— Ugyan mi? Mondja el.
— Mind a négy ezredes, ki a komáromi ütközetben dandárt vezetett, a magyar hadvezetéség által a másodrendű vitességi éremmel díszítetik fel.

— Köszönöm. Ez az a fogpiszkáló ahhoz a hushoz, amit majd kapni fogok.

Angiolina nagyot ásított.
— Már most mehetnek azs urak, alunni akarunk.

Az urak bucsut vettek, eltávoztak.
A szolgálók eloltották a gyertyákat, jóéjszákát kívánták.

A sötétségben Natália szemei előtt nyüzsgött még e mai napnak változatos képe. Milyen új szokatlan világ kezdődik itt!

Egyszerre sobajtá el mind a két nő az éjjeli ima végén az áment.

VII. A barakkok.

Másnap már hajnalban zengett az utca. Jött sereggestül a fiatalok minden vidékről a kitűzött zászló alá. Enekszóval jöttek, mintha lakodalomba sietnének: bokrota velt a kalapjukon, élelmi társznya az oldalukon, kasza a kezükben.

Gyönyörűség volt őket elnézni onnan az ablakból.

„Ha az így megy, egy hadsereg gyűl össze egy hét alatt!”

Igy szólt Ujházy László, a teljhatalmu kormánybiztos, hazafiúi elragadtatásban a térparancsnokokhoz.

Ujházy volt a valódi mintaképe a forradalmárnak. Area oly kifejezésű, mely a sorsot felhívja küzdelemre: homlokára oda van már írva, hogy ha egyszer ez egyenlőtlen küzdelemben elbukik végkép az ember, önkézzel tud magának utat nyitni a tulvilágba, de meg nem adja magát.

Az ezredes térparancsnok azonban nem osztozott a kormány biztos lelkesedésében.

— Mit csináljak én ezzel a szürös gatyás népfölkeléssel?

— Mind katona lesz ebből egy hét alatt, fegyver van elég.

— Lénung is van. Győzi a bankóprós.

Erre Ujházy bosszusan mordult fel.

— No hát majd még jobban is fogja győzni.

A teljhatalmu kormánybiztos 30 és 15 krajcáros pénzjegyeket nyomtatott Komáromban, azokkal fizették a hadsereget: a picaon el kellett azokat fogadni főbenjáró büntetés terhe alatt.

— De hová tesszük ezt a csődület, minden kaszamáta zsufova van már, a legénység fele a mezőn hál, a tisztak a bokorban.

— Leszededjék a házak tetejét s azokból építetünk barakkokat a katonáknak.

A térparancsnok nagyot nevetett ezen. A kormánybiztos azonban beszokta váltani akimondott szavát.

Ez időpontban 6 volt ezen a területén a hazai földnek, a kormány, a köztársasági elnök, a diktátor.

Rögtön kiadta a rendeletet, hogy minden komáromi háztulajdonos szolgáltsázza át a hadparancsnokságnak a birtokában levő épület fakészleteket, katonai barakkok készítése végett. Délben már kézbesítve volt minden háztulajdonosnak a rendelet.

Oh te dicsőséges, oh te siralmatos Komárom városa!

A kerek földnek nincs olyan városa, mely annyit szenvedett, annyit áldozott volna egy hazáért, egy eszméért, a népszabadságért, mint Komárom városa; együtt és egyenkint minden lakója s nemzete történetét annyi dicsőséggel halmozta volna el.

Komárom városának minden egyes lakója megérdemli, hogy városa nevét, mint nemesi predikátumot viselje a neve előtt.

E roppant terjedelmű erősség birhatása fölött tartós küzdelem folyt a magyar kormány és az osztrák kamarilla között. Az utóbbi egy osztrák tábornokot helyezett be a vár parancsnokául, aki

a vár ormára a feketesárga lobogót tűzette ki. Ezzel szemben a magyar kormány egy ezred nemzetőrt küldött a várba, a híres népszónok Besze János vezénylese alatt; azok elfoglalták a vár pavillonjait s ők meg kitűzték a nemzeti zászlót.

Ekkor a várparancsnok azt a stratagémát gondolta ki, hogy egy zászlóaljt kipróbált hűségét osztrák katonáit berendelt a várba, a Vilmosokat, akiknek az volt a feladatuk, hogy Győről, mely éjszaka idején, gyorsított menetben felvonuljanak Komáromba, s a várkapuján bebecsátatva, a magyar nemzetőroket lefegyverezzék.

A terv megheiusult két komáromi polgár eszességén (Kollár Lajos és Keszler Ede), akik fegyverszállítási ügyben utaztak, s Győnyén meghallották a kocsmában ezt a magirozási tervet. Rögtön visszafordultak, vágattak Komáromba, értesítették a poigármestert a fenyegető veszedelméről; az menten intézkedett róla, hogy a dunai hajóhidat kiszéjék, s minden hajót, dereglyét a komáromi partra átszállítsanak.

Az éj csendjében megérkezett osztrák hadcsapat kinnrekedett.

A felsülésről értesült várparancsnok megkísérté a tulparton lévő katonáinak élelmiszert küldeni hajókön, s aztán ugyanazonok atkűldeni őket a várba. Volt hozzá három burdszelleje. Alig indultak el a hajók a vár alól, esodamódon mind a háromnak léket kapott a feneké: a hajósok rémülten tértek vissza a vár alá; ezekkel a hajókkal nem lehet a Dunán átkelni.

Szép vasárnapi nap volt: dél ideje. Ekkor egyszerre megkondultak a vészharangok; tűz ütött ki a város szelén. Gonosz kéz rakta tűz. Irizáló északnyugati vihar dühöngött. Mentésre, oltásra gondolni sem lehetett: egyik utca a másik után borult lángba. Egy óra alatt végigborította a tűzförgeteg a várost a Dunapartig: ott sem állt meg, átesapott a szigetre, felgyújtotta a Dunán levő kereskedőhajókat, meggyújtotta a bogóhidat, elperzselté az előfákat: estig háromszázhetven ház lett rommá égve, lakóik koldusbotra juttatva. Leégett egy templom tornyostul, harangjait megolvadtak. Elhamvadtt a megyeháza és a városháza tornyával együtt.

Az elpusztult Komárom képét megható szavakban mutatja be Tóth Lőrinc a képviselőházban, felszólítva a törvényhozást, hogy a hűségért megismerve város lakosságának leégett lakhelyei újból felépítésére szavazzon meg háromszázezer forint kamat nélküli kölcsönt. A ház megszavazta, a kormány elvállalta a kölcsönadást. Mihelyt a pénzügyminiszter ezernyi sürgős kiadása mellett elő birta teremteni a segélyösszeget, elküldték azt a komáromiaknak, s kiosztották azt kölcsönképpen a kárvalott lakosságnak. Amíg a város ostrom alatt volt, az ellenség bombái által folyvást pusztítottatva, senkinek sem lehetett új építkezésre gondolni: csak azután, hogy a diadalmas magyar hadsereg felszabadította, lehetett a helyreállítást megkezdeni, jövő nyáron. Mindenki sietett a háztetőjét készíttetni. Annyi száz háztetőn egész ezred ács dolgozott.

És akkor jön egy kormánybiztosi rendelet, mely megparancsolja, hogy abba kell hagyni minden munkát, a félig kész épülettűt át kell engedni a hadparancsnokságnak, az ácsok építsenek abból hadibarakkakat a katonák számára.

„A haza így kívánja!”

A parancsoló ur háta mögött áll harmincöt ezer szurony és háromszáz ágyú, ki merne neki ellentmondani?

Egy elementumot azonban nem ismert még a teljhatalmu politikai kitudóség, az asszonyi népet. Háromszázhetven háznak ugyanennyi asszonya is van s ha az fölkerelkedik, az aztán a fergeget!

A reggel kibocsátott rendelet delutánra egész asszonytábort esdített össze a városához piacán. Száztagu küldöttséget menesztettek fel a kormánybiztoshoz, akinek a szállása ott volt a térparancsnok mellett, csak egy: átjáró-ajtóval elválasztva.

Mit tehetett az ellen a granátos silbak? Azt ugy odalapították a falhoz, hogy mozdulni sem tudott. Felrobbogtak a kormánybiztoshoz, betörték a szobájába. Egyszerre rátértek a tárgy érdemére. „Vissza kell vonni ezt a rendeletet, ami minden isteni és emberi törvényeken keresztül gázol! Amit az ország az egyik kezével ad a tönkretjuttattnak, azt a másik kezével visszaveszi.”

A kormánybiztos elevezen tapasztalható, hogy két nagyhatalomnak hadat izenni még lehető dolog: de a harmadiknak, az asszonyi hatalomnak, lehetetlen. Ha kell vakmerő bátorság, az van az asszonynál; ha kell prókatori vádbeszéd, ahhoz ért az asszony!

Hiába ismételte a hatalmas mondást szorongatói előtt.

— Első a haza!
— Ház nélkül nincs haza! — kiáltották vissza tizen.

Sőt olyan elhatározott amazon is volt, aki ezt vágta neki oda: „veszsen hát a világ; de legyen igazság!”

— Hisz ezek valóságos őrpatak!

— Komáromi asszonyok vagyunk! Akiknek a házunk mindenünk, boldogságunk, egész világunk! Nem hagytuk el a leégett hajlékainkat, mikor az ellenség naponta, éjente szórta ránk a bombáit. Próbálja meg az ur, bombáztasson ránk a várból: elfutunk-e előle?

— Próbálja meg az ur! — kiáltának valamennyien.

Már csak „az ur!”

Az ablakon pedig hangzott a több száz meg száz asszonynak ádáz rivallása: ott már öklökkel és seprőkkel fenyegettek. A hajdani magyar asszonyok jól emélezték rá, hogy az ősi törvény jogot ad az asszonynak az executiot *oppoñdással*, *resistással* visszaverni, s ennek a jelvénye volt a felemelt seprő.

A teljhatalom kezelője fatális kelepecébe lett szorítva.

Ha enged az asszonyi erőszaknak, vége a tekintélyének. A diktátor nem hátrálhat meg. Ebből a helyzetből pedig senki meg nem szabaddithatja. A szoba zsufozott tele asszonyi alakokkal.

Valaki mégis csak megszabadította, mikor már odaszoritották az'íróasztalához s húzták-vonták a karékébe.

Ekkor megnyílt az átjáró-ajtó s belépett rajta a térparancsnok.

Ó volt a helyőrség legnépszerűbb alakja. Mindenki tudta róla, hogy otthon papus alatt van. Most is bizonyosan a feleségétől jön, annak a sugalmazására. Kard nem volt az oldalán, ami annál ajánlatosabbá tette.

Ó előtte szépen utat nyitottak a fellázadt matronák, oda engedték lépni a kormánybiztos elé, akit katonásan szalutált.

— Tisztelt asszonyságok! — szólt az ezredes a nőkhöz fordulva. Legyenek megnyugodva. A kormánybiztos ur vissza fogja vonni a rendeletet. En állok jót róla. Most menjenek szépen haza: lássanak a konyha után.

— Hát nem fogják a házunk födelét elvinni a fejük fölül? — kiálta a vezérzőnőknő.

— Nem fogják. En mondom.

— Akkor hát éljen az ezredes ur!

A szobát megszálló asszonyi tábor éljenkiáltása kihangzott az utcára, ahol azt a zajongó asszonysereg, mint kivívott győzelem hangját fogta fel, s százszorosan adta vissza.

A hölgydeputáció aztán szépen kitakarodott a kormánybiztos hivatalosobájából, nem mulasztván el szószóloja részéről az engedelmetkérést a korai látogatásért.

A kormánybiztos összefont karokkal állt a térparancsnok elé.

— Kíváncsi vagyok rá, hogyan fogsz te engem arra rábírní, hogy én a rendeletemet visszavonjam?

— Igen egyszerű módon. Állítok eléd egy embert, aki az összes katonai barakkokat rövid időn elkészíteti.

— Kétszáz barakkot?

— Annyit.

— Két hét alatt?

— Hamarább.

— Szeretnék én annak a szemé közé nézni.

— Azonnal idehozom.

Az ezredes átment a saját lakosztályába s pár perc múlva visszatért másodmagával.

A kormánybiztos, a vasbul öntött ember majd hanyattdólt a kacagás miatt, mikor az emberét meglátta.

— Hisz ez a Tózsó! A kis ezermester!

— Igenis, én vagyok.

— Hát maga akar kétszáz barakkot előállítani két hét alatt?

— En és a consorsaim.

— A kabátja ujjából rázza ki őket?

— Igenis, onnan rázom ki. — Tózsón ezuttal szép zöld Kossuth-dolmány volt bő ujjakkal: azoknak az egyikéből kihuzott egy hosszban hajtott papirozt. Az egy szerződés fogalmazványa volt, melyben Papp Theodosius és társai vállalkoznak a komáromi várparancsnokság megrendelésére kétszáz katonai barakkot ötezer ember befogadására két hét alatt felállítani az ujszónyi Dunaparton ötszáz ezer forint fizetésért.

— Kik azok az ön társai? kérdezé a kormánybiztos.

Tózsó megnevezte őket. A legtekintélyesebb vagyonos komáromi polgárok voltak, nemes urak, derék hazafiak.

Most már nem lehetett a dolgon nevetni.

A kormánybiztos még kételkedett.

— De honnan veszik önök kétszáz barakkhoz az épülettűt? Az ellenség elzárta a Vág torkolatát, onnan talpakat le nem bocsátanak.

— Tessék csak végigolvasni a szerződést: ott vannak a föltételek. Az épülettűkészet ott van felhalmozva Vácson. A várparancsnokságnak csak az az engedélye kívántatik, hogy bocsássa a vállalkozók rendelkezésére a Komárom alatt horganyozó hadiflottát, amely azt gőzseivel felvontassa.

— A hadiflottát? — dörögé a kormánybiztos.

(Folytatása következik.)

SPORT.

* **Oxford Budapest.** Kissé borús idő volt ma délután, de éppenséggel nem hatott a közönségre, mely a margitszigeti pálya minden helyét ellepte s ezáltal még nagyobb számban nézte az angolok mérkőzését a Magyar Athletikai Clubbal. Ugy három óra tájban csaperegni is kezdett az eső, de csakhamar elvonultak a felhők s a tribünél szemben szivárvány tűnt fel az égbolton, gyönyörűségére a közönségnek s jó omenként a M. A. C. számára.

Csakugyan, mintha a M. A. C. is magáénak vallotta volna az égi jelt, oly eleven tempóval kezdte a játékot s általános meglepetésre áterelte a labdát az ellenfél mezéjére s vagy két percig erősen foglalkoztatta az angolokat. Mint a csapat mozdulataiból kietszett, eltökélt szándékuk volt nemcsak szívesen védekezni és támadni, de sőt goalt is beadni s ha ez utóbbi nem sikerült nekik, csak annak tulajdonítható, hogy a csapat még igen fiatal s így az összjáték sok kívánnivalót hagy hátra. Természetesen mindent elkövettek, hogy az összjátékot valamint más fogatkozásukat, amit csak hosszú gyakorlat által sajátíthatnak el — egybekekelt pótolják s ami a futást, rugást s szolid játékot illeti, semmi kifogás alá nem eshetnek. Az is bajuk volt, hogy egy rendkívül gyakorlatlan goalkeopt állítottak a kapuba, aki különösen az első félidőben valóságos lámpalázzal küzdött s a kapott tizenegy goal közül ötöt-hatot minden fáradság nélkül kivédhetett volna.

Ugy az első, mint a második félidőben igen sokszor sikerült a M. A. C.-nak nemcsak a lerohanás, de többször komolyan veszélyeztettek az ellenkaput is és bizony az angol goalkeeper nem támasztgatta oly egykedvűen a kapufélfát, mint az előző mérkőzésen, de nem egyszer buzgóan hozzálátott a védelemhez.

Bebizonyult, hogy az angolok nem papirmaséfigurák, akikkel szemben nincs értelme a kerülgetésnek és huzódzásnak, hanem bátran és magyarásan meg kell ragadni az alkalmat ott, ahol sikerre vezet. Csakis ennek az energikus és merész föllépésnek köszönheti a még nagyon fiatal erőkből összeállított M. A. C., hogy jól állotta meg helyét, s ha jó tulajdonságait majd labdatechnikával s az ügyes passzozással egyesíti, akkor bizonyára dícsőséget fog szerezni a nemzetközi mérkőzéseken a M. A. C. névnek. Csütörtökön az előnyösen ismert Ferenovárosi Torna-Club mérkőzik az oxfordiakkal.

Szemere Miklós ma este a Park-klubban ebédet adott az oxfordi vendégek tiszteletére. Az ebédien az oxfordiakon kívül résztvettek gróf *Bathiany Elemér*, gróf *Esterházy Mihály*, gróf *Andrássy Géza*, *Berzeviczy Albert*, *Rákosi Jenő*, dr. *Gerenday György*, *Krepelka Béla*, *Messa Gyula*, *Zádor Béla*, a kormány képviselőiben dr. *Goposa László*, a főváros részéről gróf *Festetics Géza*, az egyetem részéről *Vessey Tamás* és *Ilosvay Lajos* rektorok, a Margitsziget kormányzósága részéről *Libits Adolf*, *Kiss József*, *Csathó Aurél*, *Szolnoky Kornél*, *Demetkó Mihály* a Ferenó József intézet kormányzója, az angol főkonzul báró *Perényi Zsigmond*, *Krasnay Ferenc*, *Lisznyay Tihamér*, továbbá ebben az atletikai klubból és a műtegyetem hallgatói közül. A fényes lakomán *Szemere Miklós* házigazda angol nyelven az oxfordi vendégekre írtette poharát. Ebéd után esti 10 órakor gróf *Andrássy Géza* teaestét rendezett, melyen a főváros előkelő társadalma és színe-java képviselve volt.

KÖZGAZDASÁG.

Osztrák Magyar Bank A jegybank állása március 23-án a következő volt: Bankjegylorgalom 1,367,520,000 korona (—4,933,000 korona), érekszlet 1,439,333,000 korona (—823,000 korona), váltótárca 178,324,000 korona (+501,000 korona), lombardüzlet 45,251,000 korona (—197,000 korona) és adómentesbankjegytartalék 457,664,000 korona (+4,768,000 korona.)

A **Magyar Forgalmi Bank**, mint szövetkezet, ma tartotta évi rendes közgyűlését dr. *Leitner Adolf* elnökölte alatt. Az igazgatóság jelentés szerint az intézet különféle tartalékalapjai 41,726 koronát tesznek, ami a részvénytőke 34%-ának felel meg. Az évi mérleg 10,096 korona tiszta nyereséggel zárul, melyből a tartalékalap dotálására fordított összeg és a jutalékok levonása után a részvényeseknek 5%-os osztalékot adnak. A fennmaradó 2342 koronát új számlára írják elő. A felmentvény megadása után, a választásokat ejtették meg.

A **Mayer-féle gépgyár megmentése**. Mint *Szombathelyről* írják, a *Mayer-féle gépgyár*, a Dunántúl egyik legszebb iparvállalata, amely annyi munkásnak biztosította a megélhetést, hála a kereskedelmi kormány

támogatásának, folytatni fogja üzemét. Tegnap alakult meg a kormány támogatásával az új részvénytársaság 800.000 korona alaptőkével. Az alakuló közgyűlés nagy érdeklődés mellett folyt le. A részvénytársaság elnökévé *Herényi-Gothard Sándort*, alelnökévé dr. *Borsik Bélát* választották meg. Igazgatóság tagokká lettek: *Gothard Jenő*, *Brenner János*, *Welder Alajos*, *Doktor Ede*, *Udvarny Ferenc* és *Uray Nándor*. Felügyelőbizottsági tagokká: *Köszler Károly*, *Grábler Sándor*, *Nyul Lajos*, *Müller Ede* és *Földgár Bertalan*: A gyár a jövő hónap elején megkezdte üzemét.

A **Magyar Áru-ügynökök Központi Egyesülete** évi rendes közgyűlését ma tartotta meg saját helyiségeiben *Hochfelder Manó* elnöklete alatt. Az elnöknek tetszéssel fogadták megnyitó beszéde után dr. *Horvát Lipót* titkár előterjesztette a választmányi jelentést, amely szerint az egyesületnek körülbelül 200 tagja van és hogy a jelentkező tagok száma egyre növekszik. A lefolyt évben az egyesületnek és különösen *Hochfelder* elnöknek sikerült egy tekintélyes íróvárosi nagykereskedőt, aki a kereskedelmi megállapodások betartását felmondta, elhatározásának megmátására rábírni, ami által számos kellemelenségnek elejét vette. Az egyesület több ízben saját tagjainak érdekeit is megoltalmazta. Most is az a terve az egyesületnek, hogy nagyobb mozgalmat indít, a végül, hogy azon szegényes helyzet, amelyben Magyarország és Budapest a külföldi kereskedelem forgalmában van, megszűnjék. A helyzet ugyanis ma az, hogy az osztrák gyárosok vonatkozóan Budapest képviselőit tartani és a külföldi gyárosok is többnyire Bécsben tartanak vezérképviselet, aki azután Magyarországot mint Ausztria gyarmatát kezeli. Ez az állapot egyrészt káros kereskedelmünkre, mert az ügyletek sima lebonyolítása a személyes érintkezés révén könnyebben eszközölhető, másrészt, mert a külföldi cégek a bécsi ügynökök felvilágosításai folytán igen sokszor ferde világításban ismerik meg a magyar kereskedelmi viszonyokat. Érdekes, hogy számos íróvárosi nagykereskedő, aki a mozgalomról hallott, megígérte támogatását, sőt egyesek már most is csak magyar ügynök közvetítésével vásárolt külföldi és osztrák csekekől. A jelentést a közgyűlés helyesléssel fogadta és a számadások, valamint a költségekvetés jóváhagyása után a felmentvény megadta. Ezután következtek a választások. Elnök újból *Hochfelder Manó* lett, akinek az egyet felvilágosításában nagy része van. Alelnökök lettek: *Dillmont Frigyes* és *Lotter Ágost*. Háznagy *Adler Henrik*, pénztáros *Blumenau Alfréd*, ellenőr *Fischer D. S.*, könyvtáros *Schmidt Nándor*, a számvizsgáló bizottság elnöke *Zemnitz Albert*.

Első Leánykasszaállítást Egylet m. sz. Március 25-én tartotta XXXIX. rendes közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett ezen intézet, melynek fokozatos emelkedése évről-évre észlelhető. Amint a fontosabb mérlegtelekekből és a jelentésből kitűnik, az 1901-ik kezelési év, dacára az általánosban uralkodó kedvezőtlen gazdasági viszonyoknak, ugy tekintettel a tagok gyarapodására, valamint pénzügyi tekintetben eredményesnek mutatkozik. Új beiratkozott volt 13,359 jutalékérés. Nászjutalék fejében kifizetett: 680,265,21 K. A díjtartalék 1,668,981 koronával növeltetett és immár 6,989,267-79 koronára rug. A többi alapszabályszerű címeknek (Nászjutalék felmérésel tartalék. Külön tartalék. Hivatásnoki nyugdíjalap stb.) 1,872,048 K. utatartott át. A díjbevetel: 2,168,496-81 K., a kamat- és házibérjövdelem 808,021-90 K. mutat ki. A mérleg 7,874,335-14 K. vagyonállományt állapít meg, mely kifizetendő 16 tételekben nyeri ledétet: Értékpapírok szelvény kamatokkal (koronajáradék fővárosi kölcsön és 4%+0-5-ös elrendült záloglevelek) 3,892,064-66 K. Takarékbetétek: 2,054,025-12 K. Intézet házak: 15,108-40 K. leírása után 1,495,741-20 K. Kötvénykölcsönök: 3,0738-96 K. Nyugdíjalap takarékbetétek: 83,400-41 K., Díjtartalék: 428,869-54 K., Kézpénzkészlet: 91,407-25 K. A jelentés és mérleg helyesléssel tudomásul vétetett és *Krisztinkovics Béla* és dr. *Braun Fülöp* ügyvéd urak indítványára az összigazgatásnak köszönet és elismerés szavaztatik. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére kiküldeték: *Chitz Herman* és *Rátay Károly* urak. A felügyelő bizottságba egy év tartamára újból megválasztottak a volt felügyelőbizottsági tagok. Mintán az elnök még a folyó hó 20-án dr. *Stamberger Ferenc* kir. közjegyző jelenlétében 8 díjmentes nyereségmentővnyét, a „D” osztályból való történet ki-sorsolásának eredményét kihirdette, berekesztetett a közgyűlés. Kisorsoltattak a következő alapkönyvszámok: 2281 alapkönyvszám özv. *Deo Vilmos* urnó, Budapest. 3663 alapkönyvszám *Fleischer Vilmos* ur, Budapest. 1662 alapkönyvszám *Bizon János* ur, Mohács. 2566 alapkönyvszám dr. *Hoffner Elek* urnó, Mosony. 5378 alapkönyvszám dr. *Traileszku János* ur, Kisjenő. 60138 a apknyvszám *Kovarik Antal* ur, Zágráb. 6196 alapkönyvszám *Kulko Steian* ur, Zágráb. 3883 alapkönyvszám *Papo Abraham* ur, Sarajevó. Minden kisorsolt alapkönyvszám után a kedvezményezettnek egy 1000—1000 koronáról szóló díjmentes nyereségmentővnyét kifizelték.

Hajózás. A *Dunagőzhajózási Társaság* közli, hogy *Orth* és *Wildungsmauer* társulati hajóállomásokon a helyi hajók és teherszállító hajók már kikötnek.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

S. Gy. Nagy-Kikinda. 1. Középkiskolai érettségi vagy ennek megfelelő végzettség. 2. Egy-egy évig tart. 3. Pályázat útján, ha van üres hely. 4. 1000 korona. 5. Igen.

G. A-né. Ujpest. Ha a leány egy hivatalszobában dolgozhatik a férfi kollégájával, ha az is megehetik — és sűrűn meg is esik — hogy éppen csak egy nő és egy férfi van egy szobában és a leány reggeltől estig a férfi-kollégával négyesem között van, minden gardem nélkül, akkor mi kivetni való volna abban, hogy együtt mennek végig az utcán hazafelé. Az utca a legnagyobb nyilvánosság s leány, férfi egyaránt az utcán van a legnagyobb ellenőrzés alatt. Különösen kisebb városban, ahol minden ember ismeri a másik embert. Nem találunk semmi kifogásolni valót abban, ha a leány és a férfi hivatalnok kolléga együtt megy haza és kákn keresi a bogat az, aki illetlenséget fedez föl ebben.

G. J. Körömcibánya. Sehhol a világon nem talál olyan szabályt, amely megtilthatná önnök, hogy egy közmívelődési egyesületnek a tagja legyen, amelynek semmiféle köze sincs a politikához. Megnyugtatóan kijelenthetjük önnök, hogy *Horánszky Nándor* kereskedelmi miniszter is alapító tagja a *Felvidéki Magyar Közmuvelődési Egyesületnek*.

M. A. Budapest. Itt a tavasz. Kérjük, hogy méltóztatassék idejéig eltenni a jövő téli elejére, lelegejére. Akkor aztán szívesen csapunk neki propagandát. Szép, és okos gondolat, méltó arra, hogy zöld ágra jusson. Az idén azonban már kissé későn érkezett.

Sárka. Ha van négy polgári osztály végzettsége, folyamodjék az illetékes posta- és távirdeigazgatósághoz, hogy engedje meg a posta- és távirdekezelésnek valamely posta- és távirdehivatalnál való megtanulását. Könyvet nem kell használnia, a praxis tanítja meg mindenre, ami szükséges. Ha készen van a gyakorlati tantulással, újból folyamodnia kell a posta- és távirdeigazgatóságokhoz a kezelői vizsga letételért. Ha a vizsgát sikerrel letette, bármely postamesteri állásra pályázhatik.

Hámán, Komárom. 1. Boohkor könyvből nagyon jól elkészülhet. 2. A vizsgáló-bizottság névsorát az egyetemen tudhatja meg. 3. Legalább egy hónappal előbb kell terminust kérni. 4. Csak abból az egy tárgyból kell vizsgáznia, amelyből megbukott.

S. A. Hornalud. Szerezze meg *Palóczy Gyula* korlati olasz nyelvtanát, ára 1.60 korona, vagy *Toussaint-Langenscheidt* Német-olasz nyelvtanát, ára 20 korona. Bármely nagyobb könyvkereskedésben megkaphatja.

Dr. G. B. I. Igen, udvarképek. 2. Meghívó nélkül senki sem jelenhetik meg. 3. Az „udvari bál” nem udvarképek is megjelenhetnek, ha ugyan meghívót kapnak. 4. Igen, udvarképek. 5. A képviselőházi tagság és a katonatiszti állás.

Sz. I. Sátor-Alja-Ujhely. A bizonyítványokat csak úgy kaphatja meg, ha a valóság és közoktatási ügyi miniszter engedélyével leteszi egymástán az osztályvizsgákat. Az elemi iskolai bizonyítványokat mindenesetre be kell mutatni, ha engedélyt kér a vizsgákra.

Bella. Nagy-Kikinda. *Reviczky Gyula*: Pán halála. *Reviczky* költeményeit *Vass József* könyvkereskedőnél (VII. Erzsébet-körút 38.) 4 koronért megkaphatja.

Sz. J. Temesvár. 1. Ha nem is ismeri, egész bizalommal fordulhat hozzá. De levél útján aligba fog valakiokzni az orvosi kezelésre, ha közvetlenül nem láthatja a bajt. 2. Dr. *Grosz Emil*, egyetemi magántanár, VIII., *Reviczky-tér* 13. szám.

S. T. Homonna. Csak az büntethető, aki egy lappal kevesebbet tett ki. Annak az az osztás nem számít, akármije van is.

Kérdés. Besztercebánya. Dr. B. G. mindnap rendel a kereskedelmi kórházban, dr. P. J. pedig VIII., *József-körút* 66. sz. lakásán minden délután.

Sz. A. Kis-Körös. Nem ismerjük azt az intézetet, tehát véleményem sem adhatunk róla.

Szarany. *Terlica* *Jozeia* madárkereskedőnél, IV., *Gránátus-utca* 12.

F. Gy. Magyar-Igen. 1. Dr. *Moravosik Ernő* (IV. Zöldia-utca 14.) gyógyítja. 2. Szülészobában van, gyomor és bőrbetegségekben ajánlatos fürdő. 3. Mind a kettő.

L. B. Zsarnóca. 1. Ez a helyes: . . . ha az új tulajdonos nevére át írták. 2. . . . ki a legutóbb szavazatot nyerte.

Pécsi előfizető. 1. Ez a címe: Halljuk a szép szót! A tosztkönyv 2 koronáért kapható *Lampel R.* könyvkereskedésében (VI. *Andrássy-ut* 21. sz.) 2. *Vadnay Károly* megmondhat a mikor és hol jelent meg az a tárcsa. Címe: VII. *Kerepesi-ut* 64.

L. J. Pozsony-Szöllös. Méltóztatassék a miniszter családi viszonyai iránt *Kukib Béla* országgyűlési képviselőnél (VIII. *Sándor-utca*, képviselőház) kérdezősködni, aki veje a miniszternek. A miniszter VIII. *Zerge-utca* 14. sz. a lakik.

M. M. Slavon-Verőce. Örökbbe kell fogadnia, igazságügyminiszteri engedéllyel, akkor viselheti a nevet.

F. J. Léva. 1. A budapesti kereskedelmi akadémiában vizsgázzék. 2. El kell végezni a bölcsészeti lakutás négyéves tanulmányát.

K. A. Szekes/ehérvár. VIII. *Sándor-utca* 10. szám alatt lakik. Délután rendel 2—4 órák közt. Ha előfizető. Széll *Kálmán* nem veszi föl belügyminiszteri fizetését, de joga volna hozzá, hogy felvegye.

B. Zs. 1. Gróf *Zichy Jenő* VI. *Rózsa-utca* 57. sz. a lakik. 2. Az a rendszertől függ, amelyet valaki a tanításban követ.

R. J. Tab. 1. Nem bír vasuti, vagy postatiszti kvalifikációval. 2. Vasuti-vagy postai altiszti szolgálatra. 3. Az illetékes hadkiegészítő parancsnoksághoz. **Tankréd.** Nem nekünk való.

B. M. Sem törvény, sem kormányrendelet nem intézkedik róla, tehát benzinmotorok felállításához és üzembe vételére hatóság engedély nem szükséges. K. M. Földm. H. megütötte a hetet az autotizessel, nincs meg a tous les trois. 199.364. számú előfzet. Nem használhatja, csak az új nevét. Kolozsvári előfzet. Gr. D. E. VI. Andrásy-ut 78. szám alatt lakik, tölle megdunhatja, járt-e a markó-utcai gimnáziumba. Önkéntes. Budapest. Méltóztassék dr. Róma Sámuel egyetemi tanárhoz (VI., Andrásy-ut 23.) fordulni tanácsért. F. M. Pelsőcz. Reggel 6 órától kezdve szabad.

Sorsjegyek.

F. L. Szepes-Sümeg. 356/4 4%-os Jelzalog-sorsjegye 200 koronát nyert. — D. J. Déva. 74.478. sz. St.-Genois sorsjegye 141 korona 50 fillért nyert. A sorsjegyet beváltja Szalai és Társa bankháza, VIII., Erzsébet-körút 12. — B. I. 1027/10 Osztrák vöröskereszt sorsjegye 26 koronát, 3861/14 4%-os Tiszasorsjegye 240 koronát nyert. — S. J. Pápcz. 7311 számú és 37600 számú St.-Genois sorsjegyei egyenként 157 korona 50 fillért nyertek. — S. S. 4913/28 Magyar vöröskereszt sorsjegye 12 koronát nyert a tőrisztó húzason. — K. J. Sorsjegyeire kölcsönt Szalai és Társa bankháznál, VII., Erzsébet-körút 12.

kaphat. — D. Ö. 1911/48 Magyar vöröskereszt sorsjegye 14 koronát nyert a tőrisztó húzason. — B. J. F. A 4 1/4%-os Regale-kötvények 4%-os koronajáradékra lognak konvertálatni. H. M. Nagy-Olved. — B. B. Paulis. — V. F. K. — H. F. Nagy-Salló. — 210.967. számú előfzet. — F. A. — L. B. Zsarnócza. — Cs. J. Karácsonyfalva. — Matild. — G. D. — L. K. S. — Sz. J. Tard. — 302.152. számú előfzet. — S. M. — 207.947. számú előfzet Irnok. — K. L. — G. B. Tolna-Kéty. — H. K. Komárom. — L. F. Tallya. — P. J. n. Orsova. K. K. Ujpest. Sorsjegyeik nem nyertek.

Szalai és Társa bank és váltóüzlete a m. kir. szab. osztálysorsjáték felárulatója Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. Vesz és elad sorsjegyeket, őrtekpapirokat és állam papirokat a napi áron, elad sorsjegyeket részletfizetésre, ellenőri a sorsjegyek huzásait, beváltja a kisorsolt sorsjegyeket és az esedékes szelvényeket. — Pénzkölcsönt nyújt mindennemű sorsjegyekre és értékpapirokra.

Napirend.

Naptár. Szerda, március 26. — Római katolikus: Emauel. — Protestáns: Manó. — Görög-orosz: (március 13.) Nicefor pk. — Zsidó: Veadar 17. — Nap két: 5 óra 35

perkor. — Nyugszik 6 óra 4 perkor. — Hold két: 8 óra 47 perkor este. — Nyugszik 6 óra 24 perkor délelőtt. A horvát miniszter fogad d. u. 4 órakor. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg. Osztdlyorszájték húszda d. e. 9 órakor. Országos Képtár és metszethállítás az Akadémiában nyitva délelőtt 9—11-g. Iparművészeti múzeum délelőtt 9 órától d. u. 1-g. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1 óráig. Meszőgasdági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-g. Belépődij 1 korona. Az Akadémia Goetheszobája nyitva délelőtt 10—12-g. Múzeumi könyvtár zárva. Akadémiai könyvtár zárva. Egyetemi könyvtár zárva. Alutkert a Városgárdeben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintárai: V. kertlet Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemörtöneti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség arustásokat is eszközöl) a városigei iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Seabury & Johnson-féle **Benson-tapasz** a leghatásosabb szer Kőszvény, csusz, derekfájás, csipőfájás, hátbaj, mellbaj, köhögés, minden meghülés ellen. Övakodjanak csekélyebb értékű utánzatoktól! **Louis Ritz & Co., Hamburg.** Kapható Budapesten: Dr. Egger Leo és Egger J. Mádor-gyógyszertárban VI., Váci-körút 17. szám. — Apostol-gyógyszertár VIII., József-körút 64. szám. — Török József gyógyszerár VI., Kerepesi-ut 12. — Dr. Rosenberg Sándor gyógyszerár VIII., Kerepesi-ut 43. — Vöröskereszt-gyógyszertár VI., Andrássy-ut 54.

Butor csak jó minőségű. Hálósóba, krédece, szőnyegdívany, asztal, szék, íróasztal, könyvesekönyv, uri fotelök, otomán, szalonberendezés, tik-rök, ugy egyenként is, nagyon olcsón, eladás nagyban és kisüzletben. Vidékre gondosan csomagolva, biztosítva. Csak VI. Teréz-körút 40. szám Steinerberger Maas butoriparcsnál. Ujdonság! Borotváló por! vegyileg, orvosilag megvizsgálva. A borotva fölösleges! E szagtalan és arcra teljesen ártalmatlan borotválóporral bárki is 5 perc alatt simára megborotválhatja magát minden előzetes tanulás nélkül és a návkul, hogy borotvát használ. A leggyorsabb és legkezelebbes. Próbacsomag (üzemi borotváláshoz) helyben és vidéken 1 korona. Használati utasítással hozzávétel csemtoskól 20 fillér utárvétel vagy az összeg előleges beutdélése mellett bérmenve. Kiszáradás kapható Budapesten: Leichter Lipót borotválnyi, VI., Landon-utca 3. 25 doboznál megteő árengedmény.

Titkos betegségek gyógyítására a specialista legjobban ajánlíható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján **Dr. FABINYI J.** y. kórházi orvos, specialista gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel fertákná és nőkéi: hūgyesfolyást, hólyagbajokat, bukások sebeket, syphilit, annak következményeit, maacos borbetegeket és önfertőzésből támadt idegbetegeket. Megleő az eredmény férfiak gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregek egyóknél. Levelekre díjtalan válasz; kívánatra gyógyszer-ek. Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet). Bejárati a lépésnél. Külön váróterem. Rendelés délelőtt 9—3-gig, este 6—8-gig.

A kinek az e hó 26-án kezdődő és április 22-éig tartó főhúzáshoz nincs még **osztálysorsjegye** az vásároljon egyet **Nyulászi Bélánál** Kassán, Fő-utca 12. Ott nyerték a legutóbbi húzás 100.000 kor. főnyereményét a 1/4-ben eladott 43185. számú sorsjegyre. Árak: 1/8 = 20 kor., 1/4 = 40 kor., 1/2 = 80 kor., 1/1 = 160 korona. Főnyeremény szerencsés esetben 1.000.000 korona. Megrendelés legelőszérőbb utalványon.

Most jelent meg! **Latin-magyar Zsebszótár** középiskolák számára. Szerkesztette **SCHMIDT JÓZSEF** állami főgyrn. tanár. Ára **2 korona.** A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindást nyújtja, a mire a tanulóknak szüksége van. Schmidt szótára nem hagyja a tanuló kérdéit sohasem felet nélkül, mert ellette ópen csak a kérdések legtöbbjét folyton munkája készletén. Minden egyes szófelelőknél meglátásik, hogy a könyve felet görnyedő tanulóra gondolt a szerző, ennek a szemérvé igyekezett látni, egyre arra gondolt, hogy ennek munkáját könnyítse. Meg vagyunk győződve, hogy ért a szótárírók is fel fogják ismerni és egy a tanítás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmozdítani az értekes munkának gyors elterjedését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vaszonkötés, nyomatdolg is szép kiállítás, a szemre nézve kellemes betűkkel szedett szótár ára mindössze 2 korona. A Magyar-latin rész sajtó alatt van. Megjelent és kapható az „ATHENAUM” irod. és nyomdai részvénytársulatnál Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. sz.

Ne vegyen cipőárut, mielőtt az én kipróbált, elismert cipőmet meg nem tekintette. Ön meggyőződik, hogy az én cipőáruim a legelősbokk és legtarosabbak. Milliők viselik az én gyártmányaimat. Napról-napra gyarapodnak vevőim. Gyár saját házámban, a hol 1200 munkást foglalkoztatok. Verseny ki van zárva. Alapítottátok 1864-ben. Férfi borbujár engos, egy darabból . . . 3 — betétes, olgás . . . 3.20 — keztűbőr, sovó v. lakk cipő . . . 3.80 fekete v. barna fűző, olgás . . . 3.30 — pincér cipő, fekete v. barna, könnyű — szeges talp . . . 1.20 — posztó v. bőr házi cipő . . . 1. — Vidéki megrendelésnél szzebbt küldök, mintha az illető választás volna ki. Árjegyzék több 100 átvatos ábrával bérmentve és ingyen. Nem tetszés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom.

Agulár Dávid Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. **A legjobban ajánlt gyümölcsfa- és faiskolák** **W. Klenert, Graz** (tulajd. Klenert Vilmos, ezélt Klenert és Geiger) Ajánl: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsöket, vadonokat és bogós gyümölcsöket, sorfákat, harszatosokat, sölvetűket és rösákat, sövény-növényeket, spargánvénnyel s. Katalógus ingyen!

Titkos betegségek szakorvos granát, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyítást önjái szenvedőknek. 20 éves kórházi és magán-gyakorlati tapasztalataival legva legjobban ajánlíható **Dr. CZINCZÁR J.** egyetem. orvostudor gyógyít fertákná és nőkéi foglalkozási szar nélkül mindennemű bármily régi kóroli **Nemi betegségek** ugymint hūgyesfolyást, hólyag- és vizeleli bajokat, bukások sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmaacosabb borbetegeket és szépséghibákat, továbbá **Nemi gyengeségi állapotokat** (impotentia) megleő biztos eredményre leggyorsan a legújabb módon. Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. a. Rendelés: délelőtt 10—4-gig, délután 6—8-gig. Külön váróterem. Külön be- és kijárat. Levelekre rögtön válasz.

Neustein Fülöp Neukrozon hashajtó labdaccai. (NEUSTEIN-féle ERZSÉBET labdacsook). E pillák hasonló kértelményeknél minden tekintetben felőbb eredményre vezetnek mint az általam ajánlottak. Az alábbi szerek banyánál legelő eredményre használhatók: gyengéd hashajtók, vértisztók: egy gyógyszer sem jobb a mellette egy ártalmatlan, mint e pillák a

SZÉKSZORULÁS a legelőbb betegségek forrása ellen. Cukroszt külsőjük végétt meg grommek is szűvesen veszik. **Egy 15 pillát tartalmazó dohoz 20 fill.** egy felekor. mcy 8 dohoz, tehát 120 pillát tartalmaz, csak 2 korona. Utánaoktól különösen övakodjanak. Kérjük határozottan Neustein Fülöp hashajtó labdaccai. Valódi csak, ha minden dohoz törvényileg bejegyzett védjegyként piros-feket nyomtatásban „Szent Lipót” és „Neustein Fülöp gyógyszerész” aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényeszközött védett csomagjánk aláírásunkkal vannak ellátva. **Neustein Fülöp** gyógyszerára a „Szent-Lipót”-hoz Bécs, I., Plankengasse 6. Főraktár Magyarországról részre Török József gyógyszerára Budapest VII., Király-utca 12., és Andrásy-ut 26.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hitelles közönségnél folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legelőbbek ajánlíható. **Rendelő-intézet Budapest, Andrásy-ut 24.** az Opera mellett. **TITKOS BETEGSÉGEKET** hūgyesfolyásokat és sebeket, az önfertőzéses utd-bajokat, az elgyengült férfiak, magfőmések, a bukások utkövetkezményeit, nőkéi hólyagfolyást, bármennyire idülték is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanag, egyik főokozója és borbetegeket gyógyít új gyógyászati szerel, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan **Dr. Garai Antal** orvos, sebész, szemész- és szülés-tudor, volt csász. kir. oszt. főorvos. RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig. Díjazott levelekre leggyorsabb figyelemmel válaszolunk és gyógyszerelről is gondoskodva lesz. **Nőknek külön váróterem.** Ugyanott megleőleg a szerzőleg: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NEUSTEIN FÜLÖP** (már 15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és azok észasági gyógykezeléséhez című könyve, volt ára 2 ft 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 ft-ki költsége mellett bérmentve vagy 30 kr. utávért megteő.

